

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Filip Choutka

**Péče řádného hospodáře
v komparativním pohledu**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Lucie Josková, Ph.D., LL.M

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 11. listopadu 2016

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Filip Choutka

V Praze dne 11.listopadu 2016

Touto cestou bych chtěl poděkovat vedoucí mé diplomové práce JUDr. Lucii Joskové, Ph.D., LL.M., za její čas, ochotu a cenné připomínky při vedení této práce.

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Péče řádného hospodáře v německém právu	6
3	Péče řádného hospodáře v poměrech akciové společnosti	7
3.1	<i>Obecně k německé úpravě akciové společnosti.....</i>	7
3.2	<i>Člen představenstva a jeho povinnosti.....</i>	8
3.2.1	<i>Zájem společnosti.....</i>	11
3.2.2	<i>Povinnost pečlivosti .....</i>	12
3.2.3	<i>Povinnost loajality.....</i>	23
3.3	<i>Člen dozorčí rady a jeho povinnosti .....</i>	24
3.3.1	<i>Povinnost pečlivosti .....</i>	26
3.3.2	<i>Povinnost loajality.....</i>	27
3.4	<i>Dílčí komparativní závěr.....</i>	28
4	Péče řádného hospodáře v poměrech společnosti s ručením omezeným.....	28
4.1	<i>Obecně k německé společnosti s ručením omezeným.....</i>	28
4.2	<i>Jednatelé a jejich povinnosti.....</i>	29
4.2.1	<i>Povinnost pečlivosti .....</i>	33
4.2.2	<i>Povinnost loajality .....</i>	34
4.3	<i>Dílčí komparativní závěr.....</i>	34
5	Následky porušení povinností péče řádného hospodáře v německém právu.....	35
5.1	<i>Následky porušení péče řádného hospodáře v poměrech akciové společnosti .....</i>	36
5.1.1	<i>Obecně.....</i>	36
5.1.2	<i>Uplatnění nároku a procesněprávní aspekty .....</i>	39
5.1.3	<i>Omezení odpovědnosti, vzdání se nároku a narovnání .....</i>	42
5.1.4	<i>Zvláštní skutkové podstaty .....</i>	44
5.1.5	<i>Odpovědnost vůči třetím osobám .....</i>	45
5.1.6	<i>Promlčení .....</i>	46
5.1.7	<i>Pojištění odpovědnosti .....</i>	47
5.1.8	<i>Odvolání z funkce .....</i>	48
5.1.9	<i>Dílčí komparativní závěr .....</i>	48
5.2	<i>Následky porušení péče řádného hospodáře v poměrech společnosti s ručením omezeným ....</i>	54
5.2.1	<i>Obecně.....</i>	54

5.2.2	Uplatnění nároku a procesněprávní aspekty	55
5.2.3	Omezení odpovědnosti, vzdání se nároku a narovnání	56
5.2.4	Zvláštní skutkové podstaty	61
5.2.5	Odpovědnost vůči třetím osobám	61
5.2.6	Promlčení	63
5.2.7	Pojištění odpovědnosti	63
5.2.8	Odvolání z funkce	63
5.2.9	Dílčí komparativní závěr	64
6	Závěr	66
	Použité prameny a literatura	68
	Seznam zkratek	71
	Resumé	72
	Abstract	73

1 Úvod

Rekodifikace českého soukromého práva se dotkla i institutu péče řádného hospodáře. Jedním z tvrzených inspiračních zdrojů nové úpravy byla i právní úprava německá. Již při povrchním porovnání příslušných ustanovení je zjevná inspirace německým pojetím, například u nově zavedeného pravidla podnikatelského úsudku (tzv. „business judgement rule“) či u obráceného důkazního břemene ve sporech plynoucích z jejího porušení.

Tato skutečnost dle mého názoru ospravedlňuje bližší analýzu tohoto institutu v německém právu. Některé závěry německé právní vědy i judikatury, s ohledem na povahu tohoto právního řádu jakožto inspiračního zdroje, mohou být, byť omezeně, přenositelné i do prostředí českého. Dále pak analýza souvisejících institutů může vést k úvaze o jejich implementaci do českého práva, respektive novelizaci stávajících institutů.

Cílem diplomové práce je tedy provést určitou „základní“ komparaci vymezení, aplikace a širšího zakotvení institutu péče řádného hospodáře v českém a německém právu, a to primárně z hlediska porovnání efektivit daných pojetí. Samozřejmě jsem si vědom, že jakékoliv porovnání efektivit, zejména pokud jde o oblast ekonomickou, nemůže spočívat pouze na právní analýze, ale vyžádalo by si i použití metod ekonomické analýzy práva. To by však šlo nad rámec této práce, která má být co do použité metody právně-komparativní.

„Sekundárním“ cílem této práce je pak analyzovat závěry německé právní teorie a praxe a posoudit, do jaké míry jsou tyto přenositelné do českého práva.

K použité terminologii bych chtěl podotknout, že v německém pojetí odpovědnosti členů orgánů se vychází z odpovědnosti za způsobenou **škodu**.¹ Nelze tedy při popisu německého práva užívat pojmu „**újma**“, proto jsem se v zájmu zachování přehlednosti rozhodl používat jednotně pojmu „**škoda**“, byť se termínu „**ujma**“ běžně v české literatuře v obdobných souvislostech užívá. Výjimkou jsou místa, kde je užito tohoto pojmu v ustáleném obratu (např. smlouva o vypořádání újmy).

---

¹ SCHMIDT, Karsten, Aktienrecht und Kapitalmarktrecht. 4. Auflage. Baden-Baden: Nomos, 2014, Nomoskommentar. ISBN 978-3-8329-7803-7, 3478 s., str. 508

2 Péče řádného hospodáře v německém právu

Specifikem německé úpravy péče řádného hospodáře, jejího obsahu i následků porušení je její roztržitost. V německém obchodním právu totiž neexistuje jednotné vymezení, které by bylo možno aplikovat na poměry všech druhů obchodních korporací, jak je tomu v případě ust. § 51 - 53 zákona č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích a družstvech² (dále jen „zákon o obchodních korporacích“ či „ZOK“). Je totiž nutné přihlédnout k tomu, že úprava jednotlivých obchodních korporací není kodifikována v jednom předpise, avšak je rozdělena do dílčích předpisů regulujících jednotlivé druhy obchodních korporací.

Každý z těchto předpisů pak obsahuje vlastní vymezení povinností členů orgánů, přičemž tato vymezení obsahují řadu rozdílů. Německé právo tak usiluje o větší diferenciaci povinností členů orgánů dle druhu obchodní korporace; více přihlíží ke specifickým jednotlivých typů.

I v oblasti kritéria péče řádného hospodáře - t.j. kritéria, kterým se posuzuje „řádnost“ výkonu funkce, existují rozdíly. Z tohoto důvodu se jeví užitečné nepopisovat povinnost péče řádného hospodáře v obecné rovině, ale v rovině konkrétní, tedy na jednotlivých zákonech regulující poměry jednotlivých obchodních korporací.

S ohledem na skutečnost, že problematika péče řádného hospodáře má dle mého názoru primární význam ve společnostech kapitálových, zaměřil jsem se tedy pouze na německou společnost akciovou a společnost s ručením omezeným. Vynechány jsou tak hybridní formy (tzv. GmbH & Co. KG a KGaA), neboť úpravu jejich poměrů považuji za příliš specifickou, aby bylo možno závěry s jistotou vztáhnout i na poměry českých obchodních korporací. Stejně tak jsem se nevěnoval korporacím osobním, a to primárně z toho důvodu, že dle mého názoru má pojem péče řádného hospodáře primární význam ve společnostech kapitálových, kde zpravidla dochází k oddělení vlastnictví a řízení. Navíc pak v německých osobních společnostech platí jiné měřítko standardu péče - na rozdíl od společností kapitálových, kde se užívá měřítko objektivní (viz subkapitola 3.2) - se u osobních společnosti užije měřítka subjektivního.³ To znamená, že člen příslušného orgánu je povinen jen k takové péči, kterou vyvíjí ve vlastních záležitostech. Toto je ovšem

---

² Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Beck-Online.cz [právní informační systém]. C.H.Beck [cit. 1.9.2016].

³ STENGEL, Arndt., in: MÜLLER, Welf., Wolf-Dieter. HOFFMANN a Roman. BÄRWALDT. Beck'sches Handbuch der Personengesellschaften: Gesellschaftsrecht, Steuerrecht. 3. Aufl. München: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-340-6581-403., 1922 s.

ale podstatně jiné pojetí, než jaké lze najít v právu českém a vedlo by k obtížím při výsledné komparaci. Úpravě v evropské společnosti („societas Europaea“) jsem se nezabýval pro její podobnost s akciovou společností a zároveň jejím relativně nevýznamným zastoupením mezi ostatními typy společností. Práce se rovněž nezabývá povinností péče řádného hospodáře u prokuristů, likvidátorů a osob v obdobném postavení.

3 Péče řádného hospodáře v poměrech akciové společnosti

3.1 Obecně k německé úpravě akciové společnosti

Právní poměry akciové společnosti jsou regulovány akciovým zákonem z roku 1965 („Aktengesetz“,⁴ dále jen „AktG“ či „akciový zákon“). Svým způsobem jej doplňuje tzv. „Deutscher Corporate Governance Kodex“⁵ (dále jen „Německý kodex správy společností“, dále jen „DCGK“). DCGK byl vypracován v roce 2001 Vládní komisí pro Německý kodex Corporate Governance („Regierungskommission Deutscher Corporate Governance Kodex“). Jde o určitý soubor pravidel řízení společností (tzv. „best practices of corporate governance“), které mají primárně vycházet z praxe. Kodex sám o sobě nemá formu právního předpisu, pravidla v něm obsažená mají pouze charakter nezávazných doporučení. Na jeho nezávaznosti nemění ani fakt, že dle § 161 AktG jsou akciové společnosti, s jejichž akciemi je obchodováno na burze, povinny každoročně zveřejnit ve své účetní uzávěrce zprávu, ve které uvedou pravidla DCKG, kterými se akciová společnost neřídí, a důvody, které jí k jejich odmítnutí vedou. Cílem ustanovení je, kromě lepší informovanosti investorů, i snaha „nenásilně“ navádět příslušné společnosti ke zvážení implementace doporučovaných pravidel.⁶ Lze tedy se domnívat, že i přes svou pozici tzv. soft law může tento příspěvek k určité „harmonizaci“ způsobů řízení společností a tedy by neměl zůstat zcela nezmíněn.

K orgánům společnosti se vztahuje 4. část AktG. Dle ní jsou orgány akciové společnosti představenstvo (Vorstand), dozorčí rada (Aufsichtsrat) a valná hromada

---

⁴ DE: Aktengesetz vom 6. September 1965, BGBl (označení Spolkové sbírky zákonů) I. S. 1089, In: Beck-online.de [právní informační systém], C.H. BECK [cit. 5.9.2016]

⁵ MINISTERIUM DER JUSTIZ UND FÜR VERBRAUCHERSCHUTZ: Bekanntmachung des „Deutschen Corporate Governance Kodex“ [cit. 3.9.2016] Dostupné z: https://www.bundesanzeiger.de/ebanzwww/wexsservlet?session.sessionid=36533db45b56f6e0b53e61f22dfc0f23&page.navid=detailsearchlisttodetailsearchdetail&fts_search_list.selected=9735aef17341ddd8&fts_search_list.destHistoryId=26553

⁶ WILHELM, Jan. Kapitalgesellschaftsrecht. 3. Auflage. Berlin: De Gruyter, 2009, 572 s. ISBN 978-3-89949-461-7, str. 370

(Hauptversammlung),⁷ přičemž rozdělení funkcí je v zásadě s shodné právní úpravou českou. Podstatné je ale uvést, že na rozdíl od české právní úpravy obsažené v § 396 odst. 1 a 2 ZOK nemůže německá akciová společnost fungovat na tzv. monistické struktuře; tato možnost existuje pouze pro evropskou společnost (SE).⁸ Jako důvod je v literatuře uváděno tradiční pojetí dozorčí rady jakožto orgánu majícího za cíl vyrovnávání zájmu jednotlivých zájmových skupin spojených s akciovou společností, které je ještě zostřeno zavedením účasti zaměstnanců v dozorčí radě, což má vést k podstatnému rozšíření její působnosti, resp., okruhu chráněných zájmů, oproti pouhému zastupování zájmů společnosti či akcionářů.⁹ Toto zapojení zaměstnanců je regulováno tzv. „zákonem o spolurozhodování“ z roku 1976 („Mitbestimmungsgesetz“,¹⁰ dále jen „MitBestG“). Domnívám se však, že níže uvedené závěry jsou však aplikovatelné i na členy správní rady v monistickém systému.

Německá úprava akciové společnosti je postavena na principu tzv. „Satzungsstrenge“¹¹ - dle § 23 odst. 5 AktG se mohou stanovy odklonit od akciového zákona jen tehdy, pokud to zákon výslovně připouští.

3.2 Člen představenstva a jeho povinnosti

Členy představenstva volí dozorčí rada (§ 30 odst. 4, § 84 odst. 1 AktG), a to na dobu 5 let (tamtéž). Členem představenstva může být pouze fyzická osoba (§ 76 odst. 3 AktG). Do působnosti dozorčí rady spadá v souladu s § 84 odst. 3 AktG odvolání člena představenstva, a to z důvodů hrubého porušení povinnosti, nedostatku schopností, či (důvodné) ztráta důvěry ze strany valné hromady. Právě odvolání z důvodů hrubého porušení povinností lze považovat za jeden z významných následků porušení péče řádného hospodáře (resp. porušení péče řádného a svědomitého obchodního vedoucího - viz níže) , která tvoří předmět této práce.

Jmenování člena představenstva do funkce je právní skutečností odlišnou od uzavření smlouvy výkonu funkce. Absence platného jmenování člena představenstva při současné existenci platné smlouvy zakládá nemožnost plnění ze smlouvy o výkonu funkce, naopak

---

⁷ WILHELM, Jan, 2009, op. cit., str. 364

⁸ WILHELM, Jan, 2009, op. cit., str. 366

⁹ ibid.

¹⁰ DE: Mitbestimmungsgesetz vom 4. Mai“, BGBl I S. 1154, In: Beck-online.de [právní informační systém], C.H. BECK [cit. 5.9.2016]

¹¹ WILHELM, Jan, 2009, op. cit., str. 364

absence platné smlouvy při současném platném jmenování vede k povinnosti akciové společnosti tuto smlouvu platně uzavřít.¹²

Pokud je určitý člen vadně jmenován, avšak přesto funkci vykonává, stále podléhá odpovědnosti z jejího výkonu,¹³ sporná je ale otázka faktického výkonu funkce bez jmenování.¹⁴

Z § 76 AktG se dovozuje monopol představenstva vykonávat obchodní vedení¹⁵, dle citovaného ustanovení má za úkol „*vést společnost na vlastní odpovědnost*“, podpůrně je argumentováno i § 111 odst. 4 AktG, dle kterého „*opatření obchodního vedení nemohou být přenesena na dozorčí radu*“ a § 119 odst. 2, dle něhož „*o otázkách obchodního vedení může valná hromada rozhodovat pouze tehdy, pokud si tak vyžádá představenstvo*“.¹⁶ Představenstvo je oprávněné k zastupování společnosti navenek, přičemž toto zástupčí oprávnění není omezitelné (§ 78 ve spojení s § 82 odst. 2 AktG).

Výkon této působnosti je omezen zákonem, stanovami a povinností loajality.¹⁷

Dle § 119 AktG tak, podobně jako § 435 odst. 3 ZOK, nemůže valná hromada udělovat představenstvu pokyny, aniž by si to představenstvo (resp. jeho člen) vyžádalo. Pokyny však lze udělovat v rámci koncernu (§ 308 AktG).

Představenstvo je kolektivní orgán.¹⁸ Dle § 77 odst. 1 AktG patří obchodní vedení, pokud není stanovami určeno jinak, všem členům představenstva společně. Stanovy tedy mohou zavést princip většinového rozhodování.

Je-li rozhodnutí představenstva v rozporu se zákonem nebo stanovami, pak je nicotné.¹⁹ Tak tomu může být i při porušení povinnosti jednat s péčí řádného a svědomitého obchodního vedoucího.²⁰

Zákon pak jako další povinnosti specifikuje zejména přípravu valné hromady, provádění jejích usnesení (§ 83, 121 AktG), vedení účetnictví, či informování dozorčí rady (§ 90 AktG). Jiné povinnosti mohou plynout ze stanov, z jednacího řádu představenstva či mohou být upřesněny ve smlouvě o výkonu funkce.²¹

---

¹² WILHELM, Jan, 2009, op. cit., str. 390

¹³ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias. Aktiengesetz. 3. Auflage. Heidelberg: C.F. Müller, 2014, 2606 s. Heidelberger Kommentar. ISBN 9783811442139, str. 808

¹⁴ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 808

¹⁵ WILHELM, Jan, 2009, op. cit., str. 366

¹⁶ ibid.

¹⁷ SCHMIDT, Karsten, op. cit., str. 503

¹⁸ WILHELM, Jan, 2009, op. cit., str. 394

¹⁹ WILHELM, Jan, 2009, op. cit., str. 393

²⁰ ibid.

²¹ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, str. 802

Podstatné v souvislosti s tématem práce je, že tyto povinnosti je dle § 93 AktG třeba vykonávat s tzv. péčí řádného a svědomitého obchodního vedoucího (viz níže). Povinnost jednat s péčí řádného a svědomitého obchodního vedoucího je spíše určitým kritériem, „určovatelem míry kvality“ výkonu povinnosti, tedy zejména povinnosti obchodního vedení dle § 76 odst. 1 AktG. Nejde o samostatnou povinnost.²² Naopak česká právní věda systematicky řadí povinnost jednat s péčí řádného hospodáře mezi jiné povinnosti člena orgánu²³ (informační povinnosti dle § 46 odst. 2 ZOK, informační povinnost při střetu zájmů dle § 54, zákaz konkurenčního jednání dle § 441 a 451). Uvedený rozdíl však dle mého názoru nemá žádný praktický dopad.

„Centrální“ normou regulující povinnosti péče členů představenstva a jejich odpovědnosti je § 93 AktG.²⁴ Z ní se poté dovozuje rozdělení na povinnost pečlivosti („Sorgfaltspflicht“, „duty of care“) a povinnost loajality („Treuepflicht“, „duty of loyalty“).²⁵ Tato dělba se uplatňuje i v českém právu (§ 159 odst. 1 o.z.: „*Kdo přijme funkci člena voleného orgánu, zavazuje se, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí. Má se za to, že jedná nedbale, kdo není této péče řádného hospodáře schopen*“). Dá se pouze upozornit na terminologický rozdíl, kdy se v německém prostředí užívá výrazu „Sorgfaltspflicht“ (t.j. povinnost pečlivosti); v českém prostředí pak tomuto výrazu odpovídá spojení „potřebné znalosti a pečlivost“.

Hlavním významem této dělby primárně je, že zásada „Business Judgement Rule“ (viz subkapitola 3.2.2.1) se ohledně povinnosti loajality neuplatní.²⁶

Systematickým výkladem bychom pak mohli k těmto povinnostem přiřadit i povinnost mlčenlivosti dle § 93 odst. 1 věta třetí AktG, tato však s ohledem na svou specifickou povahu již není předmětem této práce. Stejně tak se z povinnosti loajality dá odvodit i povinnost zákazu konkurenčního jednání či povinnosti při střetu zájmů, nicméně tyto dle české literatury²⁷ již představují samostatné povinnosti, a nespádají tedy do tématu práce, jež se zabývá institutem péče řádného hospodáře.

Vhodné je však na tomto místě (subkapitola 3.2.1) ještě poukázat na pojem „zájmu společnosti“, neboť tento ovlivňuje meze přípustného způsobu výkonu funkce.

---

²² ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, str. 802

²³ LASÁK, Jan. Zákon o obchodních korporacích: komentář. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5., 1578 s., str. 412

²⁴ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, str. 802

²⁵ ibid.

²⁶ KLÖHN, Lars. In: BORK, Reinhard a Carsten SCHÄFER (eds.). GmbHG: Kommentar zum GmbH-Gesetz. 2. Aufl. Köln: RWS Verlag Kommunikationsforum, 2012. ISBN 978-3-8145-9007-3., 1250 s.

²⁷ LASÁK, Jan., op. cit. str. 412

3.2.1 Zájem společnosti

Není v zásadě sporu o tom, že jednání představenstva musí být vedeno kritériem zájmu společnosti. Méně jasný již však je výklad tohoto pojmu. Je uznáváno, že jej nelze abstraktně definovat.²⁸

Shoda panuje spíše v oblasti negativního vymezení zájmu společnosti. V rozporu s ním je např. porušení zákona, opomenutí řádného plánování či dohledu nad podřízenými osobami.²⁹

Spornější však již je otázka, do jaké míry mají být zohledněny zájmy veřejnosti, zaměstnanců či obchodních partnerů. Zde lze odkázat na známý spor „shareholder theory“ a „stakeholder theory“. Existují tedy autoři, kteří odmítají vidět zájem společnosti v pouhém bezprostředním finančním výsledku společnosti a uznávají naopak povinnosti představenstva činit výdaje v oblasti sociální či charitativní,³⁰ často ovšem jen do té míry, do které jsou tyto rozumné a přiměřené z hlediska zájmu společnosti.³¹

Zejména u akciové společnosti je pak vymezení zájmu společnosti chápáno jako průnik zájmů akcionářů, věřitelů, veřejnosti i zaměstnanců, mezi nimiž musí představenstvo společnosti najít vhodnou rovnováhu,³² a to při respektování primátu požadavků „přetrvání“ společnosti a její dlouhodobé výnosnosti.³³

U akciové společnosti obecně existuje širší míra uvážení představenstva stran těchto aktivit než u jednatelů společnosti s ručením omezeným, a to s ohledem na silnější postavení společníků v oblasti obchodního vedení.³⁴ V poměrech společnosti s ručením omezeným tak bude mnohem více záležet na rozhodnutí společníků, zda tyto výdaje schvalují.

Obecně platí, že pevná hranice pro „ještě přípustné“ sociální výdaje neexistuje a bude záviset zejména na porovnání aktuální hospodářské situace společnosti a užitků pro společnost, půjde tedy o otázku podnikatelského uvážení (viz níže).³⁵

---

²⁸ WILHELM, Jan, 2009, op. cit., str. 395

²⁹ ibid.

³⁰ ibid.

³¹ KLEINDIEK, Detlef, in LUTTER, HOMMELHOFF, GmbH-Gesetz: Kommentar. 18. neu bearbeitete und erw. Aufl. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt, 2012. ISBN 978-3-504-32488-9, 1940 s

³² ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 681

³³ ibid.

³⁴ KLEINDIEK, Detlef, op. cit., str. 1130

³⁵ ibid.

Obdobně je formulován § 51 ZOK, který hovoří o **obhajitelném** zájmu obchodní korporace, jednání v obhajitelném zájmu obchodní korporace tedy lze přezkoumat jen na zjištění zjevných excesů.³⁶

3.2.2 Povinnost pečlivosti

Povinnost pečlivosti, stejně jako povinnost loajality, vzniká již přijetím funkce, nikoliv až zápisem vzniku funkce do obchodního rejstříku.³⁷

Dle § 93 AktG, odst. 1 má člen představenstva „dodržovat péči řádného a svědomitého obchodního vedoucího“. V odborné literatuře se obecně hovoří o tzv. „dvojitě funkci“ („Doppelfunktion“) tohoto ustanovení. První z funkcí má být určení objektivní míry standardu pečlivosti, jde tedy o stanovení pravidla chování. Druhou funkcí pak je, že ustanovení slouží jako měřítko zavinění.^{38 39} Tato teorie je pro německou úpravu specifická; v české literatuře se tento koncept nevyskytuje. Někteří autoři⁴⁰ dokonce chápou tuto normu pouze jakožto měřítko zavinění vztahující se k porušení povinnosti obchodního vedení dle § 76 odst. 1 AktG. Česká právní věda naopak chápe povinnost péče řádného hospodáře jakožto samostatnou povinnost.⁴¹ Toto dle mého názoru nemá praktického významu, dokud obě teorie docházejí k výsledku, že při přezkumu jednání člena orgánu se nepřihlíží k jeho osobním schopnostem (resp. přihlíží se k nim pouze tehdy, pokud člen má určité „nadstandardní“ schopnosti, jako je např. zvláštní odbornost, a této nevyužije), ale vychází se z požadavků na osobu v jeho postavení.

Jde o povinnost člena orgánu, jakožto speciální úpravy se jí tak užije před úpravou obsaženou ve smlouvě výkonu funkce.⁴²

Komentářová literatura tento standard chápe jakožto standard objektivní, přičemž se vychází z vlastností osoby pomyslného obchodního vedoucího, který řídí společnost stejné velikosti i stejného hospodářského typu a oboru;⁴³ přičemž jde o osobu vědomou si svých

---

³⁶ LASÁK, Jan. op. cit. str. 422

³⁷ SCHMIDT, Karsten, Aktienrecht und Kapitalmarktrecht. 4. Auflage. Baden-Baden: Nomos, 2014, Nomoskommentar. ISBN 978-3-8329-7803-7, 3478 s., str. 504

³⁸ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 502

³⁹ HÜFFER, Uwe. Aktiengesetz. 11. Aufl. München: Beck, C H, 2014. ISBN 978-340-6661-853, 2297 s., str. 481

⁴⁰ HÜFFER, Uwe. op. cit., str. 482

⁴¹ LASÁK, Jan. op. cit. str. 412

⁴² KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1117

⁴³ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 803

povinností při správě cizího majetku. Jde dále ovšem o standard normativní.⁴⁴ Tedy se domnívám, že nelze tento standard chápat jako pouhý „průměr“ jednání typického člena představenstva společnosti obdobného typu, ale je nutno zohlednit i požadavek „osoby vědomé si svých povinností při správě cizího majetku“, tedy je nutné tento standard korigovat i určitými absolutními, objektivními aspekty (resp. určitými minimálními požadavky, na kterých je třeba bezvýhradně trvat, jako je například alespoň určitá míra aktivity a zájmu o poměry společnosti apod.).

Česká úprava rovněž vychází z objektivního standardu (§ 52 odst. 1 ZOK), t.j. ze standardu jiné rozumně pečlivé osoby (tzn. „typová pečlivost“).⁴⁵

Obsah péče řádného a svědomitého obchodního vedoucího lze primárně vymezit okruhem povinností, které spadají mezi povinnosti člena představenstva, plynoucí ze zákona, stanov a smlouvy o výkonu funkce.

Primární povinností člena představenstva pak zejména tvoří povinnost jednání souladu se zákonem (tzv. povinnost zákonnosti). Může jít například o normy akciového zákona regulující působnost jednotlivých orgánů či povinnosti vůči jiným orgánům (např. povinnost informační dle § 90 a § 131 AktG). Respektovat je však třeba i ustanovení předpisů z jiných oblastí, například předpisy týkající se kapitálového trhu či regulovaných odvětví,⁴⁶ byť ohledně dodržování soukromoprávních povinností nepanuje jednota.

Člen orgánu musí zajistit plnění povinností, jejichž subjektem je společnost. To se může realizovat i v povinnosti zajistit zřízení a fungování systému „Corporate Compliance“,⁴⁷ která může zahrnovat jmenování tzv. „Compliance Officers“ a zřízení tzv. „Corporate Committees“ v příslušných oborech činnosti společnosti, vůči kterým pak má představenstvo kontrolní funkci.⁴⁸

Sporné v literatuře je, do jaké míry do pramenů povinnosti pečlivosti spadají i podnikohospodářské zásady či pravidla DCGK.⁴⁹

Jednání musí být vedeno zájmem společnosti,⁵⁰ resp. účelem jejího zřízení, a to zejména v klíčových „funkčních oblastech“ (Plánování a řízení, organizace, finance, pohyb informací), a jak uvedeno výše, v rámci zákona a stanov, případně pak smlouvy o výkonu

---

⁴⁴ HÜFFER, Uwe. Aktiengesetz. op. cit., str. 482

⁴⁵ LASÁK, Jan, op. cit. str. 423

⁴⁶ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 804

⁴⁷ WILHELM, Jan, 2009, op. cit., str. 406

⁴⁸ ibid.

⁴⁹ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 803

⁵⁰ KLEINDIEK, Detlef, op. cit. str. 1123

funkce.⁵¹ Povinnost zákonnosti pak váže jednání představenstva i na stanovy a jednací řád, což omezuje jeho působnost na předmět činnosti v nich vymezený.⁵²

Dále pak spadá do okruhu této povinnosti i povinnost tvorby koncepce ekonomické strategie,⁵³ která je doplněna o povinnost informování představenstva o zamýšlené obchodní politice. Tato by měla být primárně vedena snahou o další rozvoj společnosti, minimalizaci zbytečných rizik (s výjimkou dle zásady podnikatelského úsudku) a efektivním a šetrným přístupem k majetku společnosti.⁵⁴ Dle § 91 odst. 2 AktG má představenstvo povinnost zřídit tzv. „systém včasného varování“, t.j. zavést taková organizační opatření, aby bylo možno v dostatečném předstihu identifikovat rizika ohrožující další existenci společnosti. V českém právním řádu taková povinnost výslovně zakotvena není, dovozována je však odbornou literaturou⁵⁵ jako projev povinnosti členů orgánů neopomíjet záležitosti společnosti.⁵⁶

Do povinnosti pečlivosti spadá i povinnost dohledu, a to dohledu horizontálního (v rámci představenstva) a dohledu vertikálního (vůči zaměstnancům).⁵⁷ Povinnost horizontálního dohledu se dovozuje z principu společné odpovědnosti za kolegiální rozhodnutí, naopak povinnost vertikálního dohledu se dovozuje z vlastních povinností člena představenstva, které zahrnuje i delegaci úkolů, výběr pověřených osob a jejich řízení.⁵⁸ Povinnost dohledu může zahrnovat i dohled nad dceřinými společnostmi v rámci koncernu, a to dle míry zapojení dceřiné společnosti do jednotného systému řízení.⁵⁹ Protože je možné působnost představenstva rozdělit na jednotlivé rezorty (§ 77 AktG), v oblasti rezortů, které nespádají do okruhu působnosti daného člena, existuje pouze povinnost dohledu⁶⁰ vůči ostatním členům; má se ale zato, že tato povinnost je omezena pouze na sledování informací sdělených v rámci zasedání představenstva, a jejich vyhodnocování.⁶¹ Tato povinnost se zpříšňuje v situaci, kdy lze mít pochybnosti o řádném jednání jiného člena orgánu.⁶² Dle odborné literatury není možné se domáhat zmírnění odpovědnostních následků z toho důvodu, že osoba, která měla nad jednatelem vykonávat potřebný dohled, tento opomenula.⁶³

---

⁵¹ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1123

⁵² ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 804

⁵³ WILHELM, Jan, 2009, op. cit., str. 406

⁵⁴ SCHMIDT, Karsten, op. cit, str. 510

⁵⁵ LASÁK, Jan, op. cit. str. 423

⁵⁶ ibid.

⁵⁷ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit. , str. 804

⁵⁸ ibid.

⁵⁹ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1128

⁶⁰ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit , str. 809

⁶¹ ibid.

⁶² ibid.

⁶³ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1144

Přípustné je ale zmírnění odpovědnosti člena orgánu, který odpovídá pouze z titulu nedostatečného dohledu nad jinou osobou, pokud společnost do této funkce zaviněně jmenovala nevhodnou osobu.⁶⁴

Není-li člen představenstva pro svou funkci dostatečně kvalifikován, nesnižuje toto jeho standard pečlivosti. V takovém případě se dovozuje zavinění z přijetí funkce. Naopak platí, že pokud člen orgánu disponuje zvláštními znalostmi, je povinen jich využít.⁶⁵ Stejný závěr pak dovozuje i česká judikatura.⁶⁶ Stejně tak se nezohledují okolnosti na straně člena představenstva, jako je nedostatek času apod. Tento závěr se ale neuplatní u členů dozorčí rady, kteří svou funkci zpravidla vykonávají jako činnost vedlejší (viz níže). Tuto okolnost by nebylo možno zohlednit u členů představenstva, avšak s ohledem na obvyklé poměry členů dozorčích rad se jí tito dovolávat mohou.

Pokud člen představenstva nemá pro své rozhodnutí dostatečné odborné znalosti, musí si vyžádat externí radu.⁶⁷ Aby však bylo možné z externí rady vycházet, je nutné, aby:

1. poradce byl dostatečně kvalifikován a byl nezávislý
2. poradci byly sděleny všechny relevantní skutečnosti
3. výsledné informace byly podrobeny tzv. „pečlivé kontrole plauzibility“ (viz níže).⁶⁸

Uvedené pravidlo vychází z rozsudku Spolkového soudního dvora ze dne 14.5.2008, II ZR 48/06 (KG).⁶⁹ Z judikatury lze dále uvést rozsudek BGH ze dne 20.9.2011, II ZR 234/09,⁷⁰ podle kterého naproti tomu nestačí pouhý (neformální) dotaz směřovaný na osobu, která je odborníkem.

Kritérium „nezávislého poradce“ ale nesmí být zaměňováno s pojmem „externího poradce“, v případě absence pochyb o kvalifikaci a nepodjatosti poradce lze využít poradců

---

⁶⁴ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1144

⁶⁵ Spolkový soudní dvůr, sp. zn. II ZR 234/09, op.cit.

⁶⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.7.2008, sp. zn. 29 Odo 1262/2006, In: Databáze Nejvyššího soudu ČR, [cit. 10.11.2016]. Dostupné z: http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/5EC6AA755E9640C2C1257A4E0068DA1C?openDocument&Highlight=0,

⁶⁷ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 807

⁶⁸ ibid.

⁶⁹ Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 14.5.2008, sp. zn. II ZR 48/06 (KG), In: Entscheidungsdatenbank des Bundesgerichtshofs (Databáze rozhodnutí Spolkového soudního dvora), dostupné na <http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&sid=73a1574086a91f4171534157d28efb0f&nr=40184&pos=0&anz=1>

⁷⁰ Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 20.9.2011, sp. zn. II ZR 234/09, In: Entscheidungsdatenbank des Bundesgerichtshofs (Databáze rozhodnutí Spolkového soudního dvora), dostupné na <http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&anz=II%20ZR%20234/09&nr=57953>

„interních“, tedy například odborně vzdělaných zaměstnanců.⁷¹ Uvedené platí i pro odborné dotazy v oblasti práva.⁷² Problematická může být situace, pokud platí v určité oblasti právní nejistota, kterou nelze prostřednictvím odborné rady „překonat“, v tom případě lze vycházet z varianty, která je pro společnost nejvýhodnější, ovšem s přihlédnutím k rizikům, pokud by se tato varianta ukázala jako nesprávná.⁷³

Diskuze se vede i v otázce „pečlivé kontroly plauzibility“, z tohoto se dovozuje povinnost člena orgánu se s „poradenským výstupem“ (např. odborné stanovisko) pečlivě seznámit; musí si být jistý, že jeho obsahu rozumí.⁷⁴ S ohledem na jeho chybějící odborné znalosti ale takováto kontrola je omezena jen na některé aspekty, jako je například zjevně povrchní, jednostranné zpracování, či nezohlednění skutkového stavu v plném rozsahu⁷⁵ (pokud např. advokát poskytne „šablonovité“ stanovisko a opomene vzít ohled na zvláštní okolnosti případu).

V české literatuře se uznává možnost spolehnout se na obsah externích zpráv tehdy, pokud ohledně výběru dotyčných osob proběhl „řádný rozhodovací proces“.⁷⁶ Je zde tedy kladen větší důraz na řádný výběr osoby, zatímco německá nauka navíc akcentuje součinnost člena orgánu, jakož i určité základní obsahové a formální hodnocení výstupu samotného.

Co se týče možností modifikace standardu pečlivosti, resp. ex ante vyloučení či omezení odpovědnosti člena představenstva, zde odkazuji na kapitolu 5.1.

3.2.2.1 Business Judgement Rule - domněnka řádného jednání

Povinnost pečlivosti je dále rozvedena v § 93 odst. 1 věta druhá AktG stanoví, že *"nejde o porušení povinnosti, pokud člen představenstva*

- 1) *rozumně mohl předpokládat,*
- 2) *že při podnikatelském rozhodování*
- 3) *na základě dostatečných informací*
- 4) *jedná ve prospěch společnosti."*

Citované ustanovení je typickým vyjádřením tzv. Business Judgement Rule, pocházející původně z USA, která postupně vstoupila do právních řádů jiných zemí, mezi ostatními tedy i SRN a ČR.

---

⁷¹ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1125

⁷² ibid

⁷³ SCHMIDT, Karsten, op. cit, str. 503

⁷⁴ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1125

⁷⁵ ibid

⁷⁶ LASÁK, Jan, op. cit. str. 423

Původně americký koncept se v německém prostředí poprvé objevuje v rozhodnutí „ARAG/Garmenbeck“,⁷⁷ zákonem v roce 2005 byl však implementován přímo do akciového zákona.⁷⁸

Dle rozhodnutí ARAG/Garmenbeck není člen orgánu odpovědný tehdy, pokud „zjevně překročil hranice, ve kterých se musí pohybovat jednání, které bere ohled na vlastní odpovědnost, výhradně na zájem společnosti a spočívající na pečlivých skutkových zjištěních“.

Smyslem této tzv. Business Judgement Rule je vytvoření volného prostoru pro podnikatelské uvážení, které je vyloučeno ze soudního přezkumu, což má vést k potlačení obav členů orgánů obchodních korporací, že jejich rozhodnutí bude ex post shledáno jako nesprávné. Podnikatelská rozhodnutí jsou totiž ze své podstaty spojena s určitým rizikem. Mezi tato rizika patří i riziko nesprávného rozhodnutí.⁷⁹ Například Kleindiek tvrdí, že „případné špatné posouzení či špatný odhad je podnikatelskému rozhodování vlastní“.⁸⁰ Cílem je tak zabránit, aby členové orgánů jednali příliš obezřetně a konzervativně, když určitá míra rizika je z hlediska tržní ekonomiky žádoucí. Toto souvisí i s právně-politickým názorem, že soudy nejsou kvalifikované k přezkumu podnikatelských rozhodnutí.⁸¹

Uvedené ustanovení tedy zavádí domněnku řádného jednání člena představenstva,⁸² pokud jsou naplněny jeho předpoklady, nejde o porušení povinnosti člena představenstva. Opačně, pokud ale nejsou naplněny předpoklady Business Judgement Rule, nemusí nutně jít o porušení povinnosti - je však nutno aplikovat § 93 odst. 1 AktG - tedy kritérium péče řádného a svědomitého obchodního vedoucího - a posoudit, zda přijaté rozhodnutí není s tímto standardem v rozporu.⁸³

Lze si povšimnout, že oproti § 51 odst. 1 in fine („to neplatí, pokud takovéto rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou“) německý akciový zákon výslovně požadavek loajality nestanoví; není však sporu o tom, že povinnost loajality - stejně jako zákon - tvoří hranice podnikatelského uvážení.⁸⁴ Toto považuji za relativně dobrý důkaz toho, že citované ustanovení zákona o obchodních korporacích je nadbytečné; v německém

---

⁷⁷ Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 21.4.1997, sp. zn. II ZR 175/95, In: Databáze JURION, Wolters Kluwer.), [cit. 2.11.2016], dostupné z: https://www.jurion.de/Urteile/BGH/1997-04-21/II-ZR-175_95

⁷⁸ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit , str. 805

⁷⁹ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1131

⁸⁰ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1134

⁸¹ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit , str. 805

⁸² ibid.

⁸³ ibid.

⁸⁴ SCHMIDT, Karsten, op. cit, str. 503

prostředí sice obdobné ustanovení absentuje, nicméně i tak je loajalita chápána jako přirozené omezení pravidla podnikatelského úsudku.

3.2.2.1.1 Podnikatelské rozhodnutí a jeho hranice

Uznává se, že uvedená domněnka se vztahuje pouze na případy podnikatelského rozhodování. O něj jde, pokud jednání orgánu vykazuje prognostický a rizikový charakter.⁸⁵ Rozhodnutí musí být v souladu se zákonem a stanovami, zároveň musí být přítomen znak nejistoty ohledně následků rozhodnutí a rozhodnutí musí mít určité alternativy.⁸⁶

Povinnost zákonnosti je nesporná, představenstvo se tedy nemůže dovolávat toho, že porušení zákona bylo v dané chvíli pro společnost výhodné. Toto se vztahuje i na jednání, která vymezují z rámce předmětu činnosti společnosti. Byť by objektivně mohlo jít o ekonomicky výhodná rozhodnutí, volba předmětu činnosti společnosti je věcí valné hromady, nikoliv představenstva, neboť v opačném případě by bylo popřeno právo akcionářů zvolit si oblast, do které hodlají své prostředky investovat.⁸⁷

Historicky byla v německém právu sporná otázka přípustnosti využívání korupčních metod v zahraničí (zejména ve státech třetího světa, kde bez jejich užití není možné např. úspěšně se účastnit výběrových řízení o zadání veřejné zakázky), dnes je však i tento postup považován za nepřipustný.⁸⁸

Někteří autoři pak do povinnosti zákonnosti řadí i dodržování zahraničních právních předpisů, pokud jsou relevantní pro činnost společnosti⁸⁹ a dokonce i „uznávané zásady obchodní morálky vůči zákazníkům, dodavatelům, zaměstnancům i třetím osobám“. Co se týče uvedených zásad obchodního styku, tyto nejsou blíže odůvodňovány žádnou právní normou (která by jako v českém prostředí vedla k aplikaci „zásad poctivého obchodního styku“), což považují z poměrně problematické (kdy požadavek takového „morálního“ jednání jde již výrazně nad rámec textace § 93 AktG, které o něm nikde nehovoří) a protože přesahuje rámec obecných korektivů (dobré mravy, „Treu und Glauben“), může vést k podstatnému rozšíření soudních zásahů do obchodního vedení společností, a to zejména s ohledem na jeho určitou neostrost.

---

⁸⁵ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 805

⁸⁶ ibid.

⁸⁷ ibid.

⁸⁸ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 804

⁸⁹ SCHMIDT, Karsten, op. cit., str. 503

Komplikovanější je situace také již u tzv. „užitečného porušení smluv“, tedy porušení smluvně převzatých povinností, pokud se toto porušení jeví jako výhodnější, než jejich dodržení. Tato otázka je v literatuře předmětem debaty, přičemž lze nalézt zástupce řady názorů.

Tak například autoři Bürgers a Israel tvrdí, že nedodržování smluvních povinností může představovat (způsobilé) podnikatelské rozhodnutí, toto ale musí podrobena hledisku přísnější analýzy rizik.⁹⁰

Kleindiek⁹¹ dokonce uznává i právo člena orgánu v zájmu společnosti zvážit nedodržování jakýchkoliv soukromoprávních povinností, tedy i povinností mimosmluvních, kdy tyto vůbec nezahrnuje do zásady zákonnosti.

Dle těchto autorů tedy například zapříčinění vzniku nároku na náhradu škody vzniklý porušením smlouvy vůči společnosti nelze klasifikovat jako jednání v rozporu s povinnostmi člena orgánu.⁹²

Naopak Schmidt⁹³ uvádí, že s ohledem na zásadu jednotnosti právního řádu toto možné není, neboť by poté bylo nutné při každém porušení smluvní povinnosti posuzovat, zda šlo v daném případě zároveň i o porušení povinnosti vůči společnosti (t.j. dochází k určitému „rozdvojení“, kdy nejprve je nutno zkoumat, zda došlo k porušení smluvní povinnosti a následně pak, zda toto porušení mohlo být ku prospěchu společnosti)

Není ale sporu o tom, že člen orgánu je vázán předpisy regulujícími rozdělení působnosti v rámci orgánů dané společnosti.⁹⁴ Jednání v rozporu s těmito normami je vždy porušením povinností člena orgánu.⁹⁵ Povinnost respektovat rozdělení působnosti mezi orgány společnosti, jakož i plnění povinností vůči jiným orgánům, nedává představenstvu žádný prostor pro uvážení,⁹⁶ a jejich porušení tak nelze ospravedlnit ekonomickým zájmem společnosti v daném případě (např. obejití institutu souhlasu valné hromady odůvodnit požadavkem flexibility rozhodování). Stejně tak existují povinnosti, které musí být vykonávány členy představenstva „v každém případě“, na kterých je tedy třeba trvat, jako je například svolávání valné hromady, její informování či vedení účetnictví.⁹⁷

---

⁹⁰ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 806

⁹¹ KLEINDIEK, Detlef, op. cit., str. 1126

⁹² ibid.

⁹³ SCHMIDT, Karsten, op. cit., str. 503

⁹⁴ KLEINDIEK, Detlef, op. cit., str. 1127

⁹⁵ ibid.

⁹⁶ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 806

⁹⁷ HÜFFER, Uwe. Op. cit., str. 484

Stejně tak otázka uplatnění nároku zpravidla není považována za podnikatelské rozhodnutí.⁹⁸

Jak bylo uvedeno výše, mezi povinnosti člena představenstva patří i povinnost loajality. Porušení této povinnosti tak spadá mimo „privilegovaný“ prostor pro podnikatelské uvážení.⁹⁹

Pod podnikatelské rozhodnutí však již spadá implementace povinnosti organizování, plánování a dozoru. Představenstvo tedy má podnikatelské uvážení v tom směru, že určí způsoby, jak tyto procesy budou ve společnosti probíhat, nemůže ovšem výkon těchto povinností opomenout.¹⁰⁰ I česká právní věda vychází z toho, že delegace rozhodování je kryta podnikatelským úsudkem.¹⁰¹

3.2.2.1.2 Dostatečné informace

Rozhodnutí musí být dále učiněno na základě „dostatečných“ informací. O dostatečnou informovanost jde tehdy, pokud kvalita a rozsah podkladů odpovídají šancím a rizikům následků plynoucích z daného rozhodnutí,¹⁰² a to za současného zohlednění konkrétní situace, zejména pak naléhavosti okolností.¹⁰³ Tak například nabytí účasti na podnikání jiné osoby (např. formou nabytí podílu v obchodní společnosti) vyžaduje tzv. „due diligence“.¹⁰⁴

Obecně se uplatní požadavky na dostatečnou informovanost dané osoby formulované v bodě 3.2.2, avšak s určitými výjimkami (např. situace vyznačující se nedostatkem času¹⁰⁵)

Tato kritéria se posoudí z toho pohledu, jak se tyto okolnosti jevily členovi představenstva v době rozhodování¹⁰⁶ (tzv. „pohled ex-ante“).

Odborná literatura uznává, že člen představenstva má při rozhodování široký prostor pro uvážení, kterých informačních zdrojů využije, a jak je vyhodnotí.¹⁰⁷ Přesto jde ale o objektivní kritérium, neboť měřítkem je posouzení toho, co šlo ještě rozumně očekávat.¹⁰⁸

---

⁹⁸ ISRAEL, Alexander a BÜRGER, Tobias, op. cit., str. 806

⁹⁹ ibid.

¹⁰⁰ ibid.

¹⁰¹ LASÁK, Jan, op. cit. str. 423

¹⁰² ISRAEL, Alexander a BÜRGER, Tobias, op. cit., str. 806

¹⁰³ ibid.

¹⁰⁴ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1133

¹⁰⁵ ISRAEL, Alexander a BÜRGER, Tobias, op. cit., str. 807

¹⁰⁶ ISRAEL, Alexander a BÜRGER, Tobias, op. cit., str. 806

¹⁰⁷ ibid.

¹⁰⁸ ibid.

(viz textace ust. § 93 odst. 1 věta druhá AktG, která hovoří o kritériu „rozumného očekávání“).

V německé judikatuře se naopak objevuje názor, že je „třeba vyčerpat všechny dostupné informační zdroje faktického i právního rázu“.¹⁰⁹ Toto však odborná literatura odmítá,¹¹⁰ a to primárně z toho důvodu, že § 93 AktG i § 43 německého zákona o společnostech s ručením omezeným („Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung“¹¹¹, dále jen „GmbHG“) hovoří o takovém minimálním informačním podkladu, který by si opatřil odpovědně jednající obchodní vedoucí (resp. jednatel), což je měřítko, které přenechává členovi orgánu jistý prostor pro uvážení,¹¹² ostatně i okruh potřebných informací zpravidla není vymežitelný ex ante.¹¹³

Česká právní nauka vychází rovněž spíše z požadavku seznámení se „*se všemi materiálními informacemi, které byly v daném čase a místě ve vztahu k posuzovanému podnikatelskému rozhodnutí rozumně dostupné.*“¹¹⁴ Akcentováno je tedy hledisko „rozumnosti“, dále je pak uznáváno, že i rozhodnutí o okruhu informací, které si je třeba vyžádat, spadá mezi podnikatelská rozhodnutí.¹¹⁵

V zásadě tedy lze konstatovat, že se zde textace jednotlivých ustanovení příliš neliší (obě ustanovení stanoví, že nejde o porušení povinnosti, pokud člen orgánu rozumně mohl přepokládat, že jedná informovaně, resp. na základě přiměřených informací). Může se ovšem lišit jejich praktický výklad, zde se osobně přikláním spíše k pojetí restriktivnějšímu - okruh potřebných informací nelze většinou předem zcela vymezit a příliš „absolutizující“ pojetí by tak mohlo popřít účel Business Judgement Rule samotné - pokud by v následném soudním řízení hrozilo riziko, že při předložení určitého informačního pokladu bude členovi orgánu bez dalšího „kladeno za vinu“, že se s tímto neseznámil, hrozí pak opět situace, kdy budou orgány obchodních společností příliš averzní vůči rizikovým rozhodnutím (neboť nikdy nebudou mít jistotu, že skutečně vyčerpaly všechny dostupné informace). Člen orgánu by tedy měl mít šanci prokázat, že z jeho pohledu se jevily opatřené informace jako dostačující.

---

¹⁰⁹ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1133

¹¹⁰ ibid.

¹¹¹ DE: „Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 4123-1, veröffentlichten bereinigten Fassung, das zuletzt durch Artikel 8 des Gesetzes vom 10. Mai 2016 (BGBl. I S. 1142) geändert worden ist“, In: Beck-online.de [právní informační systém], C.H. BECK [cit. 5.9.2016]

¹¹² KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1133

¹¹³ ibid.

¹¹⁴ LASÁK, Jan, op. cit. str. 419

¹¹⁵ ibid.

3.2.2.1.3 Absence irelevantních úvah

Dalším z kritérií, které musí být splněny pro uplatnění pravidla Business Judgement Rule, je absence střetu zájmů.¹¹⁶ Tento požadavek je dovozován z požadavku jednání „v zájmu společnosti“, jak stanoví shora § 93 odst. 1 AktG.¹¹⁷

Výjimkou může být souběh zájmů společnosti i člena představenstva, v takovém případě je ale tento povinen tuto skutečnost oznámit ostatním členům představenstva.¹¹⁸

3.2.2.1.4 Jednání ku prospěchu společnosti

Člen představenstva se musí domnívat, že jedná ve prospěch společnosti. Výklad tohoto pojmu je ještě širší, než pojem „zájmu společnosti“, v rozporu s tímto jsou pouze nepoměrně riziková rozhodnutí.¹¹⁹

V rozporu s kritériem jednání ku prospěchu společnosti je nezodpovědné podstupování rizik.¹²⁰ Samotné podstupování rizik není porušením povinnosti, považuje se za imanentní součást podnikatelského rozhodování,¹²¹ nicméně přesto zde existuje určitá hranice: pokud jsou hranice, ve kterých se musí rozhodující osoba pohybovat, „nezodpovědným způsobem“ překročeny, pak již jde o porušení povinnosti.¹²² Opět se zde vyskytuje problém s vymezením tohoto pojmu. Dokonce ani existenci společnosti ohrožující obchody, či přílišná koncentrace rizik, nejsou nepřipustné, musí ale být odůvodnitelné v tomu odpovídající míře.¹²³

Mezi příklady pak může patřit například¹²⁴ zaplacení částky ve výši 55 mil. DM jako investice do podnikání nově vzniklého subjektu, aniž by tento mohl poskytnout dostatečné záruky, či export dražších výrobků (např. automobilů) do zahraničí, pokud nebylo sjednáno dostatečné zajištění.

---

¹¹⁶ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 807

¹¹⁷ ibid.

¹¹⁸ ibid.

¹¹⁹ ibid.

¹²⁰ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1131

¹²¹ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1134

¹²² Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 21.4.1997, sp. zn. II ZR 175/95, In: Databáze JURION, Wolters Kluwer.), [cit. 2.11.2016], dostupné z: https://www.jurion.de/Urteile/BGH/1997-04-21/II-ZR-175_95

¹²³ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1135

¹²⁴ HÜFFER, Uwe. Op. cit., str. 483

Tedy je nutné poměřovat mezi sebou navzájem různé aspekty: potenciální zisk, situace společnosti, postavení na trhu, možné alternativy či možnosti snížení rizik.¹²⁵ Je ale opět si potřeba dát pozor na to, že toto poměrování je podnikatelským rozhodováním - které by nemělo být předmětem soudního přezkumu, s výjimkou situací, které již představují nepřijatelné podnikatelské riziko.

Stejně tak i jednání v případě konfliktu zájmů vylučuje použití tohoto pravidla, neboť v takovém případě již nelze hovořit o orientaci výhradně na zájem společnosti.¹²⁶

V českém prostředí pak tomuto požadavku odpovídá požadavek „jednání v obhajitelném zájmu obchodní korporace“ (§ 51 odst. 1 ZOK). I česká právní nauka¹²⁷ vychází z konceptu, že soudy musí být při přezkoumávání zájmu korporace zdrženlivé, nemohou posuzovat, zda jde o jednání v **nejlepším** zájmu obchodní korporace, mohou pouze přezkoumávat ta rozhodnutí, pokud jde o zjevný exces, t.j. tam, kde jakýkoliv zájem společnosti absentuje.

3.2.2.1.5 Dobrá víra

Konečně platí, že člen představenstva musí být při výkonu funkce v dobré víře.¹²⁸

3.2.3 Povinnost loajality

Do okruhu předmětné povinnosti se řadí i povinnost loajality, byť tato není výslovně v zákoně formulována, jak je tomu v ust. § 159 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, (dále jen „občanský zákoník“ či „o.z.“)¹²⁹, či § 51 odst. 1 ZOK. Německý zákonodárce, dle mého názoru, s tímto pojmem příliš neoperuje - alespoň co do jeho výslovného užívání v textech předpisů; v textu akciového zákona např. nelze nalézt ani jeden výskyt termínu „loajalita“ („Treue“) a spíše vychází z toho, že povinnost loajality je implicitně složkou péče řádného hospodáře, jak potvrzuje i německá komentářová literatura. Opakované odkazy na povinnost loajality v citovaných ustanoveních českého právního řádu tak lze chápat jako určité dědictví debaty, která se vedla v odborných kruzích českých, nikoliv

---

¹²⁵ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1135

¹²⁶ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1132

¹²⁷ LASÁK, Jan, op. cit. str. 419

¹²⁸ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 807

¹²⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: Beck-Online.cz [právní informační systém]. C.H.Beck [cit. 1.9.2016].

však německých. V českém prostředí je - po rekodifikaci soukromého práva jednoznačně - loajalita základní složkou péče řádného hospodáře.¹³⁰

Obecně je tedy povinnost loajality přenechána literatuře a judikatuře. Dovojuje se z postavení představenstva, když toto je vybaveno širokým polem působnosti, a tedy důvěrou v jeho jednání. Člen představenstva musí jednat výhradně v zájmu akciové společnosti a nesmí přihlížet ke svým osobním zájmům.¹³¹ Případné užívání majetku společnosti či brání užitků z jejího majetku za přiměřenou odměnu pak primárně podléhá schválení dozorčí rady.¹³² V českém prostředí by se užíla pravidla o střetu zájmů dle § 54 a násl. ZOK.

Povinnost loajality, podobně jako v českém právu (§ 51 odst. 1 věta druhá ZOK), slouží jako omezení rozhodovací působnosti představenstva.¹³³

3.3 Člen dozorčí rady a jeho povinnosti

Kontrolní funkce je koncentrována u dozorčí rady (§ 111 odst. 1 AktG). Členové dozorčí rady jsou voleni valnou hromadou (§ 101 AktG). Pro délku doby funkce se uplatní zvláštní pravidla § 102 AktG, v zásadě stanovující dobu výkonu funkce na 4 - 5 let, v závislosti na okamžiku, kdy dojde k usnesení valné hromady předvídanému zákonem. Valná hromada smí dle § 103 odst. 1 AktG kdykoliv člena dozorčí rady odvolat.

Je-li usnesení dozorčí rady v rozporu se zákonem, pak může být rozhodnutí nicotné, či, při lehčím porušení zákona, napadnutelné.¹³⁴ Jako u členů představenstva, i u členů dozorčí rady připadá v úvahu nicotnost či napadnutelnost rozhodnutí z důvodu porušení péče řádného hospodáře (resp. zde „řádného a svědomitého člena dozorčí rady“).¹³⁵

Pro určení povinnosti péče a odpovědnosti členů dozorčí rady se užije § 118 AktG, který odkazuje na § 93 AktG. Z tohoto plyne analogická aplikace úpravy odpovědnosti členů představenstva, avšak dle § 118 AktG s vyloučením § 93 odst. 2 a 3, které upravují zvláštní podmínky pro uzavírání smluv o pojištění odpovědnosti členů představenstva (tzv. „D&O Insurance“) a zvláštní skutkové podstaty odpovědnosti za škodu (k obojímu viz níže).¹³⁶

---

¹³⁰ LASÁK, Jan. Občanský zákoník: komentář. Praha: C.H. Beck, 2015. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-529-9, 2380 s., str. 816

¹³¹ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 804

¹³² SCHMIDT, Karsten, Aktienrecht und Kapitalmarktrecht. 4. Auflage. Baden-Baden: Nomos, 2014, Nomoskommentar. ISBN 978-3-8329-7803-7, 3478 s., str. 508

¹³³ KLÖHN, Lars. GmbHG, op. cit., str. 849

¹³⁴ WILHELM, Jan, 2009, op. cit., str. 413

¹³⁵ ibid.

¹³⁶ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 964

Jde o úpravu analogickou, tedy aplikovanou s modifikacemi danými postavením a funkcí dozorčí rady. Jako příklad této modifikace je uváděna například skutečnost, že členové dozorčí rady vykonávají funkci jako vedlejší činnost.¹³⁷ Jde tedy o podstatnou odchylku od obecného pravidla, které k této skutečnosti nepřihlíží.

Povinnost platí pro všechny členy dozorčí rady, bez ohledu na způsob vzniku funkce, včetně zástupců zaměstnanců (viz subkapitola 3.1), neboť tito mají rovné postavení s ostatními členy a stejně tak jsou povinni jednat v zájmu společnosti.¹³⁸ Nelze tedy jejich například jejich jednání poměřovat standardem „zájmu zaměstnanců“ místo společnosti. Domnívám se, že tyto závěry bude možné aplikovat i v prostředí českém, pokud dojde ke schválení návrhu novely zákona o obchodních korporacích (sněmovní tisk č. 592), která zavádí princip zastoupení zaměstnanců v dozorčí radě.¹³⁹

Mezi konkrétní povinnosti pak patří zejména jmenování členů představenstva, jejich odvolávání a uzavírání smluv o výkonu funkce, jakož i udělování souhlasu v případech vyžadovaných zákonem či stanovami dle § 111 odst. 4 AktG.¹⁴⁰ Předmětem povinnosti dohledu je pouze jednání představenstva, ale v případě delegace úkolů člena představenstva na jinou osobu se tento dozor rozšiřuje i na výkon povinností tohoto představenstva (formou pokynů a dozoru) vůči této osobě, již byl úkol delegován.¹⁴¹

Členové dozorčí rady jsou nad rámec tohoto však i ke kontrole ostatních členů dozorčí rady, což se má v praxi dít zejména dohledem nad jejich činností a v případě porušení povinností a prosazováním návrhů na jejich sankcionování.¹⁴²

Podobně jako u členů představenstva je možné některé úkoly delegovat na jiné osoby, zejména pak formou zřizování tzv. výborů.¹⁴³ I zde platí, že odpovědnost za jejich činnost pak nesou přímo členové těchto výborů; členové dozorčí rady jen tehdy, pokud nejednali dostatečně pečlivě při výběru a dohledu vůči členům těchto výborů.

---

¹³⁷ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 964

¹³⁸ *ibid.*

¹³⁹ Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, Sněmovní tisk 592, [cit. 1.11.2016], dostupné z <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=592>

¹⁴⁰ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 964

¹⁴¹ *ibid.*

¹⁴² *ibid.*

¹⁴³ *ibid.*

3.3.1 Povinnost pečlivosti

Analogickou aplikací § 93 AktG na členy dozorčí rady se dovozuje, že tito jsou povinni jednat s péčí „*řádného a svědomitého člena dozorčí rady*“.¹⁴⁴ Vyšší standard se pak uplatní na osobu ve funkci předsedy dozorčí rady s ohledem na širší okruh jeho kompetencí.¹⁴⁵

Stejně tak s ohledem na různou úroveň odborných znalostí se může standard pečlivosti lišit, vždy však je nutné dosažení alespoň určité minimální úrovně.¹⁴⁶ Pokud dojde k porušení povinnosti v důsledku jeho nedostatečných schopností či znalostí, spočívá jeho zavinění v převzetí funkce, k níž není dostatečně kvalifikován.¹⁴⁷

Jako u členů představenstva je soudní přezkum jednání členů dozorčí rady omezen na zneužití rozhodovacího uvážení, jakož i na překročení zákonných či stanovami určených omezení.¹⁴⁸ Omezení či zmírnění odpovědnosti, avšak ani její zpřísnění, ve stanovách není přípustné, s ohledem na princip tzv. „*Satzungsstrenge*“.¹⁴⁹

S ohledem na uvedenou analogii se tak uplatní i zásada Business Judgement Rule.¹⁵⁰ Literatura má totiž za to, že i když dozorčí rada plní jiné úlohy, než představenstvo, obsah této zásady se nemění.¹⁵¹

Tak se zásada Business Judgement Rule uplatní například v oblasti „personální kompetence“, kdy rozhodování o jmenování členů představenstva bezpochyby představuje rozhodnutí orientované na budoucnost s výrazně prognostickým charakterem.¹⁵² Její užití není vyloučeno ani při schvalování účetní uzávěrky dle § 172 AktG.¹⁵³

Naproti tomu odborná literatura i judikatura zastává názor, že dohled a kontrola představenstva nespadá do oblasti podnikatelského rozhodování.¹⁵⁴ Nejde totiž o rozhodnutí směřující do budoucnosti, avšak o kontrolu již proběhlé činnosti. Rozhodování o udělení souhlasu představenstvu podle § 111 odst. 4 AktG však již je viděno jako činnost spadající

---

¹⁴⁴ ISRAEL, Alexander a BÜRGER, Tobias, op. cit., str. 965

¹⁴⁵ ibid.

¹⁴⁶ WILHELM, Jan, 2009, op. cit., str. 413

¹⁴⁷ ISRAEL, Alexander a BÜRGER, Tobias, op. cit., str. 967

¹⁴⁸ WILHELM, Jan, 2009, op. cit., str. 420

¹⁴⁹ WILHELM, Jan, 2009, op. cit., str. 420

¹⁵⁰ ISRAEL, Alexander a BÜRGER, Tobias, op. cit., str. 965

¹⁵¹ ibid.

¹⁵² ISRAEL, Alexander a BÜRGER, Tobias, op. cit., str. 968

¹⁵³ ibid.

¹⁵⁴ ibid.

pod pravidlo Business Judgement Rule, protože při jeho přípravě musí dozorčí rada aktivně zvažovat budoucí rizika.¹⁵⁵

Co se týče posouzení, zda dozorčí rada uplatní nárok na náhradu škodu proti členovi představenstva či nikoliv, zde judikatura uplatnění zásady Business Judgement Rule spíše odmítá.¹⁵⁶ Zvážení procesních rizik má sice prognostické aspekty a je při něm třeba i kalkulovat rizika, avšak zakládá se primárně na posouzení právních aspektů dané věci.¹⁵⁷ Výjimkou je situace, kdy proti uplatnění nároku mluví důležité důvody (z hlediska zájmu společnosti), poté je přezkum rozhodnutí možný pouze omezeně. Tak je tomu například v situaci, kdy uplatnění nároku by představovalo pro společnost újmu (např. na pověsti). Dozorčí rada musí také rozhodování o uplatnění nároku brát v potaz široký prostor představenstva pro uvážení.¹⁵⁸

Další situaci, kdy se neuplatní pravidlo Business Judgement Rule, je rozhodování o odměňování členů představenstva. - dle § 87 AktG se totiž uplatní zásada přiměřenosti.¹⁵⁹

Odchylku od standardu uplatňovaného vůči členovi představenstva tvoří požadavek jednání s dostatečnými informacemi, kdy je tento modifikován povahou výkonu funkce člena dozorčí rady jakožto vedlejší činnosti.¹⁶⁰

3.3.2 Povinnost loajality

Odborná literatura dovozuje, že přijetím funkce člena dozorčí rady vzniká zvláštní vztah loajality mezi tímto členem a akciovou společností.¹⁶¹ Dle judikatury jsou však zvýšenou mírou loajality povinni ti členové, kteří jsou zároveň akcionáři.¹⁶²

Předpokládá se, že členové dozorčí rady vykonávají svou činnost coby činnost vedlejší, a tedy případně v rozporu s povinností loajality není, pokud je člen aktivní v orgánu

---

¹⁵⁵ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 968

¹⁵⁶ ibid.

¹⁵⁷ ibid.

¹⁵⁸ Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 21.4.1997, sp. zn. II ZR 175/95, In: Databáze JURION, Wolters Kluwer.), [cit. 2.11.2016], dostupné z:

¹⁵⁹ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 969

¹⁶⁰ ibid.

¹⁶¹ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 966

¹⁶² Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 6.11.2012, sp. zn. II ZR 111/12, In: Entscheidungsdatenbank des Bundesgerichtshofs (Databáze rozhodnutí Spolkového soudního dvora), dostupné na:

<http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi->

[bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&sid=8fe623b9b3238027f992733f4accdd5e&nr=62428&pos=0&anz=1](http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&sid=8fe623b9b3238027f992733f4accdd5e&nr=62428&pos=0&anz=1)

jiné společnosti nebo zastupuje i (v rámci jiného subjektu) jiné zájmy, např. v rámci působení v odborové organizaci.¹⁶³ Neuplatní se tedy a i zákaz konkurence dle § 88 AktG¹⁶⁴.

Jako u představenstva je však člen dozorčí rady povinen hájit zájem společnosti¹⁶⁵ a uplatní se i pravidla střetu zájmů, zejména pak povinnosti informovat ostatní členy dozorčí rady a valnou hromadu.¹⁶⁶

Odkaz na § 93 odst. 1 AktG pak zavádí i povinnost mlčenlivosti i u členů dozorčí rady.

3.4 Dílčí komparativní závěr

V otázce péče řádného hospodáře, resp. řádného obchodního vedoucího, se česká úprava od německé úpravy v zásadních bodech neliší, byť některé dílčí otázky (jak naznačeno v jednotlivých bodech) mohou být judikaturou či naukou řešeny podrobněji, jak je tomu například v otázce tzv. testu plauzibility.

4 Péče řádného hospodáře v poměrech společnosti s ručením omezeným

4.1 Obecně k německé společnosti s ručením omezeným

Německou obdobou české společnosti s ručením omezeným je stejnojmenná „Gesellschaft mit beschränkter Haftung“, v otázce úpravy postavení orgánů společnosti je pak relevantní oddíl 3 GmbHG nazvaný „Zastoupení a obchodní vedení“.

---

¹⁶³ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 966

¹⁶⁴ Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 6.11.2012, sp. zn. II ZR 111/12, In: Entscheidungsdatenbank des Bundesgerichtshofs (Databáze rozhodnutí Spolkového soudního dvora), [cit. 2.11.2016], dostupné z: <http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&sid=8fe623b9b3238027f992733f4accdd5e&nr=62428&pos=0&anz=1>

¹⁶⁵ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 966

¹⁶⁶ Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 6.11.2012, sp. zn. II ZR 111/12, In: Entscheidungsdatenbank des Bundesgerichtshofs (Databáze rozhodnutí Spolkového soudního dvora), [cit. 2.11.2016], dostupné z: <http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&sid=8fe623b9b3238027f992733f4accdd5e&nr=62428&pos=0&anz=1>

Vnitřní poměry společnosti jsou regulovány společenskou smlouvou (§ 1 - 3 GmbHG), v odborné literatuře však se i pro tuto užívá označení „stanov“, nadále tedy budu používat tohoto termínu i níže.

Oproti akciové společnosti je co do dispozivity zákon značně liberálnější, hovoří se o tzv. „Satzungsautonomie“.¹⁶⁷ Bezpochyby i u společnosti s ručením omezeným platí závěry týkající se konceptu zájmu společnosti uvedené v subkapitole 3.2.1, avšak s tou odchylkou, že - soudě dle silnější role společníků oproti akcionářům - tak německý zákonodárce chápe zájem společnosti s ručením omezeným výrazněji se smyslu „shareholder theory“.

Ačkoliv je totiž německá společnost s ručením omezeným společností kapitálovou, má mnohem více rysů společnosti osobní, a to ve srovnání s jejím českým protějškem a samozřejmě i akciovou společností.¹⁶⁸ Toto je patrné již z toho, že nejvyšším orgánem jsou „společníci“ (jako orgán), nikoliv tedy valná hromada jako v české úpravě. Dále pak je například možné jednatele dle § 46 odst. 5 GmbHG kdykoliv odvolat (ledaže stanovy určí jinak), což je významným rozdílem od odvolání člena představenstva německé akciové společnosti, kdy je toto dle § 84 odst. 3 AktG (jak bylo uvedeno výše) možné pouze z důležitých důvodů.

Toto má důsledky i pro povinnost péče řádného hospodáře, jak bude popsáno níže.

Nejvyšším orgánem - a to i v oblasti obchodního vedení¹⁶⁹ (zde je patrný kontrast s českou úpravou) - jsou společníci. Zastupováním společnosti i obchodním vedením jsou pověřeni jak jednatele, tak i společníci.

Společnost s ručením omezeným může dále fakultativně zřídit dozorčí radu, na její postavení se uplatní pravidla akciového zákona.¹⁷⁰

4.2 Jednatelé a jejich povinnosti

Jednatelem německé společnosti s ručením omezeným může být pouze fyzická osoba, nemusí jít o společníka (§ 6 odst. 3 GmbHG).¹⁷¹

Jednatelé mohou být určeni ve společenské smlouvě (§ 6 odst. 3 věta druhá GmbHG) nebo usnesením společníků (§ 46 bod 2 GmbHG). Délka dobu funkce není omezena předem,

---

¹⁶⁷ WILHELM, Jan, 2009, op. cit., str. 440

¹⁶⁸ WILHELM, Jan, 2009, op. cit., str. 368

¹⁶⁹ WILHELM, Jan, 2009, op. cit., str. 364

¹⁷⁰ ibid.

¹⁷¹ ibid.

jmenování je ale možno kdykoliv odvolat.¹⁷² Dle § 38 GmbHG je tak možno učinit i bez udání důvodu, stanovy ale mohou odvolání podmínit důležitým důvodem, zákon pak uvádí například hrubé porušení povinnosti.¹⁷³

I u společnosti s ručením omezeným platí, že je třeba odlišovat jmenování do funkce a uzavření smlouvy o výkonu funkce.¹⁷⁴

Jednatelé mají neomezitelné zástupčí oprávnění navenek (§ 35 odst. 1, § 37 odst. 2 GmbHG) a přísluší jim i obchodní vedení společnosti.¹⁷⁵ Pokud stanovy neurčí jinak, přísluší rozhodování o obchodním vedení společnosti všem jednatelům společně.¹⁷⁶

Jednatelé jsou primárně vázáni zákonem a stanovami. Podstatným rozdílem od akciové společnosti ovšem je § 37 odst. 1 GmbHG, spočívající v možnosti výkon jejich působnosti omezit, resp. usměrnit ve stanovách či pokynem společníků. Tato omezení ale nemají účinek vůči třetím osobám (zde se tedy uplatní obecné pravidlo neomezitelnosti jednatelského oprávnění).¹⁷⁷ Dále pak jsou jednatelé vázáni i pokyny udělovanými v rámci koncernu.¹⁷⁸

Pokyny společníků jsou tedy jedním ze způsobů, jak mohou tito zasahovat do obchodního vedení. Na rozdíl od úpravy české, která i v poměrech společnosti s ručením omezeným vyžaduje, aby o udělení pokynu jednatelé požádali (§ 195 odst. 2 ZOK), německá úprava umožňuje společníkům udělovat pokyny v oblasti obchodního vedení bez dalšího.¹⁷⁹ Jednatelé nemohou tyto pokyny odmítnout,¹⁸⁰ dle literatury ale musí společníkům vyjádřit případné pochybnosti o uděleném pokynu, a zároveň zajistit, že společníci tento pokyn mohli učinit za stavu dostatečné informovanosti. Nutné je ovšem formální usnesení společníků, nestačí pouhý neformální pokyn ze strany většinového společníka.¹⁸¹ Výjimky se uplatní v případě společností s pouze jedním společníkem.¹⁸²

Zvláštními povinnostmi pak jsou zejména povinnosti ke svolávání společníků (§ 49 odst. 1 GmbHG), a to například při ztrátě více než poloviny základního kapitálu (§ 49 odst. 3 GmbHG), či, dle § 78 GmbHG, povinnosti podat návrh na zápis do obchodního

---

¹⁷² WILHELM, Jan, 2009, op. cit., str. 442

¹⁷³ ibid.

¹⁷⁴ ibid.

¹⁷⁵ ibid.

¹⁷⁶ ibid.

¹⁷⁷ ibid.

¹⁷⁸ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1142

¹⁷⁹ ibid.

¹⁸⁰ ibid.

¹⁸¹ ibid.

¹⁸² ibid.

rejstříku. Mezi další povinnosti patří „klasické“ povinnosti členů vedoucích orgánů, jako je vedení účetnictví.

Jednatel je povinen k tzv. „loajální spolupráci“ s ostatními orgány společnosti. V případě většinového rozhodování všech jednatelů (např. o otázkách obchodního vedení) nestačí pro závěr o neodpovědnosti jednatele tom, že pro nevhodné rozhodnutí nehlasoval, resp. hlasoval proti, ale je nutné aktivní jednání proti přijetí tohoto rozhodnutí (např. protest), případně i formou informování společníků.¹⁸³ Stejně tak jde o porušení povinnosti pečlivosti, pokud jednatel zamlčí důležité informace před ostatními jednatelemi.¹⁸⁴

Pokud dojde k delegaci působnosti mezi jednatelemi (tzv. přidělení resortů), pak každý z nich je odpovědný primárně za svou oblast působnosti, musí ale na výkon působnosti ostatních jednatelů alespoň dohlížet, jak vyplývá ze zásady společné odpovědnosti jednatelů¹⁸⁵ (§ 38 GmbHG). Z toho plyne i povinnost informovat se o všech záležitostech společnosti. K dispozici má pak právo na informace vůči ostatním jednatelemi.¹⁸⁶

I u jednatelů společnosti s ručením omezeným je přípustná, resp. snad, s ohledem na velikost společnosti, i vyžadována, delegace úkolů.¹⁸⁷ Jako u akciové společnosti se uplatní pravidlo, že jednatel odpovídá pouze za jejich řádnou organizaci, vedení a kontrolu.¹⁸⁸

Naproti tomu, v porovnání s § 91 odst. 2 AktG, nemají jednatelé společnosti žádnou výslovně stanovenou povinnost tvorbu „systému včasného varování“.¹⁸⁹ I přesto se objevují názory, že musí jimi vytvořená organizační struktura společnosti umožňovat rozpoznávat rizika a reagovat na ně.¹⁹⁰

V krizových situacích pak nastupuje povinnost podání insolvenčního návrhu dle §15a odst. 1 InsO. Tyto povinnosti jsou jasně definovány v zákoně a slouží tedy jako určitá zákonodárcem výslovně přepokládaná forma reakce na krizovou situaci. Nedochozí však k obdobným následkům, jak stanoveno v § 62 a 68 ZOK.¹⁹¹ Vedle toho se uplatní i další povinnosti, jako je například informování společníků o krizové situaci dle § 49 odst. 2 GmbHG. Primárně se ale i v krizové situaci uplatní obecná pravidla řádné pečlivosti, tedy zejména tvorba konceptů finanční sanace a jejich výkon.

---

¹⁸³ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1127

¹⁸⁴ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1118

¹⁸⁵ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1135

¹⁸⁶ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1136

¹⁸⁷ ibid.

¹⁸⁸ ibid.

¹⁸⁹ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1137

¹⁹⁰ ibid.

¹⁹¹ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1694

Podstatné ale je, že konečné rozhodnutí zejména o tom, zda má proběhnout sanace či nikoliv, náleží společníkům - tento názor bývá například odůvodňován tím, že společníci nemají povinnost usilovat o přetrvání existence společnosti, jsou to ostatně společníci, kteří mají právo rozhodnout o zrušení společnosti¹⁹² a nadto neexistuje dle platného práva žádná povinnost v krizové situaci buď rozhodnout o likvidaci, či nařídít sanační opatření.¹⁹³ Existují však opačné názory, které tuto povinnost dovozují z obecně uznávané povinnosti loajality.¹⁹⁴ Uvedený názorový spor má význam pro otázku obsahu povinností jednatelů, a to s ohledem na jejich vázanost pokyny společníků, avšak spadá spíše do problematiky povinností loajality společníků, a tedy by jeho podrobnější rozbor přesáhl téma této práce.

Dle § 43 odst. 1 GmbHG jsou povinni jednatelé k výkonu své funkce s „pečlivostí řádného jednatele“. Obdobně jako § 93 AktG, i § 43 GmbHG je normou upravující standard pečlivosti při výkonu funkce, jakož i následky porušení povinností člena orgánu. I zde se uplatní pravidlo, že se tato povinnost dělí na povinnost pečlivosti („Sorgfaltspflicht“, „duty of care“) a povinnost loajality („Treuepflicht“, „duty of loyalty“).¹⁹⁵

Jako v poměrech akciové společnosti povinnost vzniká přijetím funkce, nikoliv až zápisem do obchodního rejstříku,¹⁹⁶ neboť tento zápis má pouze deklaratorní účinek. Odpovědnost se uplatní i tehdy, pokud jejich jmenování do funkce bylo vadné, avšak tito fakticky vykonávali činnost jednatele.¹⁹⁷ Od této skutečnosti je nutno odlišit institut tzv. faktického jednatele, který je rovněž adresátem této povinnosti.¹⁹⁸ Faktický jednatel je osobu, která

- s vědomím společnosti
- vykonává úkoly jednatele společnosti,
- aniž by byla formálně jmenována jejím jednatelem.¹⁹⁹

Literatura za faktického jednatele považuje i osobu, která vykonává faktický vliv na jednatele společnosti prostřednictvím tzv. „bílého koně“.²⁰⁰ Nelze ale za faktického jednatele považovat většinového či jediného společníka, který intenzivně vykonává své právo

---

¹⁹² KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1140

¹⁹³ ibid.

¹⁹⁴ ibid.

¹⁹⁵ KLÖHN, Lars. GmbHG: Kommentar zum GmbH-Gesetz. 2. Aufl. Köln: RWS Verlag Kommunikationsforum, 2012. ISBN 978-3-8145-9007-3., 1337 s., str. 849

¹⁹⁶ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1117

¹⁹⁷ ibid.

¹⁹⁸ ibid.

¹⁹⁹ ibid.

²⁰⁰ ibid.

udělovat pokyny jednatelům, neboť tímto ještě nevybočuje z kompetenčního vymezení působnosti společníka.²⁰¹

4.2.1 Povinnost pečlivosti

Ust. § 43 odst. 1 GmbHG podřizuje jednatele společnosti měřítku „řádného a svědomitého jednatele“. Ustanovení má, podobně jako § 93 AktG, „dvojitou funkci“ („Doppelfunktion“), stanoví tedy míru zavinění nutnou pro uplatnění odpovědnosti, ale i blíže konkretizuje povinnosti člena orgánu.²⁰² I zde pak odborná literatura chápe § 43 odst. 1 GmbHG nikoliv jakožto samostatný zdroj povinností, avšak spíše jako určitý prostředek k bližšímu vymezení povinností jednatele.

Jako v poměrech akciové společnosti, i u jednatelů GmbH je jejich pozice usnadněna pravidlem podnikatelského úsudku.²⁰³ Německý zákon o společnostech s ručením omezených však toto pravidlo nikde neformuluje, obecně se však má za to, že se zde analogicky uplatní § 93 odst. 1 AktG.²⁰⁴ Německá právní věda má toto analogické užití za nesporné, osobně se však domnívám, že se jedná o zbytečnou mezeru v zákoně, která může své adresáty mást; takto zásadní pravidlo by v zákoně formulováno být mělo, a to i s ohledem na principy kontinentálního právního okruhu psaného práva. Na druhou stranu uznávám, že výslovná absence této zásady pro jednatele společnosti s ručením omezeným zjevně v praxi nevede k nejednotné aplikaci tohoto ustanovení, navíc osoby ve vedoucím postavení společností zpravidla nepatří mezi běžné laiky a jsou schopni se s danou problematikou bez větších obtíží seznámit, nedá se zřejmě tedy hovořit o výrazném riziku narušení právní jistoty v důsledku takto extenzivnějšího výkladu.

V případě absence loajality, jak je tomu i v poměrech akciové společnosti, není možno se dovolávat zásady Business Judgement Rule. O tento střet se jedná již tehdy, pokud - v případě kolegiálního rozhodování - jen někteří členové orgánu jednali ve střetu zájmu. To samé platí v případě porušení zákona.²⁰⁵

Závěry uvedené v části 3.2.2 jsou v zásadě aplikovatelné i na jednatele, a proto nepovažuji za účelné je na tomto místě opakovat; zásadní rozdíly pak platí spíše v oblasti

---

²⁰¹ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1117

²⁰² KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1118

²⁰³ WILHELM, Jan, 2009, op. cit., str. 447

²⁰⁴ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1130

²⁰⁵ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1132

modifikace standardu pečlivosti či determinovanosti rozsahu rozhodovací působnosti jednatelů vůli společníků.

Co se týče možností modifikace standardu pečlivosti, resp. ex ante vyloučení či omezení odpovědnosti jednatele, zde odkazují na kapitolu o následcích porušení povinností jednatele.

4.2.2 Povinnost loajality

Z § 43 GmbHG a principu, že jednatel představuje správce cizího majetku, se dále dovozuje i povinnosti loajality,²⁰⁶ kdy tato vede k zákazu konkurence, povinnosti využívat obchodních šancí, které se společnosti naskytnou, a povinnost mlčenlivosti ve stejném rozsahu jako v akciové společnosti.²⁰⁷

Stejně tak je jednatel povinen k mlčenlivosti; o porušení této povinnosti nejde, pokud je adresátem zejména jiný orgán společnosti,²⁰⁸ či pokud je adresátem třetí osoba, sdělení informací této osobě odůvodňuje zájem společnosti a tato je zavázána k mlčenlivosti.²⁰⁹

Jak bylo uvedeno výše, možnost činit sociální a jiné výdaje (sponzoring), bude ve většině případů podmíněna souhlasem společníků, protože jde o zásah do jejich práva na podíl na zisku (§ 29 GmbHG),²¹⁰ neboť obvykle je přímý přínos z těchto aktivit pro společnost nejistý, resp. obtížně zjistitelný.²¹¹

4.3 Dílčí komparativní závěr

Ani při komparaci standardu péče řádného jednatele nelze nalézt zásadní rozdíly od právní úpravy české. Je však vhodné zde upozornit na silné postavení společníků, a z toho plynoucího významu jejich pokynů pro činnost jednatele; silné postavení společníků se odráží i v nutnosti jejich souhlasu se sociálními a obdobnými aktivitami, které na rozdíl od německé akciové společnosti i kapitálových společností českých v zásadě tohoto souhlasu nevyžadují. Podstatnější ovšem je vliv společníků na možnosti modifikace odpovědnosti jednatelů. K tomu blíže v kapitole 5.2.3.

---

²⁰⁶ WILHELM, Jan, 2009, op. cit., str. 448

²⁰⁷ ibid.

²⁰⁸ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1128

²⁰⁹ ibid.

²¹⁰ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1130

²¹¹ ibid.

5 Následky porušení povinnost péče řádného hospodáře v německém právu

Zatímco předchozí kapitola byla primárně věnována samotnému kritériu péče řádného hospodáře (resp. řádného obchodního vedoucího / jednatele), tedy jakožto pravidlu chování, věnuje se tato kapitola následkům porušení tohoto standardu, tedy následkům majícím ve struktuře právní normy povahu sankce.

V první řadě je nutné uvést, že v zásadě porušení tohoto standardu nepodléhá jiným kritériím, než porušení jiných povinností člena orgánu (např. povinnost mlčenlivosti, zákazu konkurence apod.). S ohledem na tuto skutečnost mají tak níže uvedená pojednání spíše obecnější a univerzálnější povahu, nicméně - z komparativního hlediska - přesto považuji za vhodné se jimi zabývat, a to zejména pro výraznější rozdíly mezi českým a německým právem, než jak je tomu u samotného vymezení péče řádného hospodáře.

Dále pak chci upozornit na to, že další text se věnuje pouze následkům soukromoprávním. Zde pouze dodávám, že kromě případně trestněprávní či správněprávní odpovědnosti přichází v úvahu i odpovědnost dle příslušných zákonů z oblasti práva sociálního zabezpečení či zdravotního pojištění, a to primárně ve formě odpovědnosti (resp. ručení) za neuhrazení zákonem stanovených odvodů.

V omezené míře se věnuji aspektům procesněprávním, a to v zásadě jen tam, kde jsou tyto podmíněny zvláštní povahou daného nároku (např. obrácené důkazní břemeno apod.). Celková komparace efektivity vymáhání nároku vůči členovi představenstva v jednotlivých právních řádech by si vyžádala celkovou analýzu německého sporného řízení, resp. vykonávacího řízení a jeho komparaci s právem českým, což by šlo zcela zjevně nad rámec této práce.

5.1 Následky porušení péče řádného hospodáře v poměrech akciové společnosti

5.1.1 Obecně

Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, ust. § 93 AktG je klíčovou normou nejenom pro standard jednání člena představenstva, ale i pro jeho odpovědnost.²¹² Dle § 116 AktG se pak ustanovení uplatní i pro členy dozorčí rady.

Ust. § 93 odst. 1 AktG reguluje pouze odpovědnost vůči společnosti, toto ustanovení nezakládá žádná práva třetím osobám.²¹³ Nauka tvrdí, že jde o odpovědnost „orgánní“ povahy,²¹⁴ které se odlišují od „klasických“ obligačních vztahu založených smlouvou o výkonu funkce.

Pravidlo je kogentní a stanovy jej nemohou modifikovat.²¹⁵ Nelze tedy předem standard pečlivosti snížit, avšak ale ani zpřísnit.²¹⁶ Naopak česká úprava zvýšení standardu pečlivosti umožňuje.²¹⁷ Důvodem je zřejmě výrazně méně dispozitivní povaha německé akciové společnosti, která se projevuje i zde - panuje nejspíše obava, že by možnost zavedení přísnějšího standardu (např. odpovědnosti za výsledek) vedlo k negativnímu vlivu na efektivitu členů představenstva (zejm. tím, že by byla oslabena jeho vůle k podstupování rizik). Toto snížení efektivity (dle německé literatury) může v důsledku poškodit i věřitele či zaměstnance společnosti, a tedy není možno jej nechat k dispozici společníkům.

Odpovědnost tedy nevyžaduje ke svému vzniku smlouvu o výkonu funkce.²¹⁸ Odpovědnost pak může založit aktivní jednání (konání) i jednání pasivní (opomenutí).²¹⁹

Vyloučena je odpovědnost dle § 93 AktG tehdy, pokud porušení povinností nemá přímou vazbu na výkon funkce (např. škoda způsobená při nehodě služebního vozidla).²²⁰ Tyto škody se nahrazují tedy v rámci běžné deliktní odpovědnosti.

Představenstvo je kolegiálním orgánem, tedy i k porušení povinností může dojít v důsledku kolegiálního rozhodnutí.²²¹ V takovém případě se má posoudit jednání každého

---

²¹² ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 802

²¹³ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 808

²¹⁴ ibid.

²¹⁵ ibid.

²¹⁶ HÜFFER, Uwe. Aktiengesetz. op. cit., str. 481

²¹⁷ ŠTENGLOVÁ Ivana, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích: komentář. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3, 1008 s., str. 135

²¹⁸ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 808

²¹⁹ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 809

²²⁰ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1141

²²¹ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 809

člena představenstva zvláště.²²² Je-li odpovědnost uplatněna vůči více členům představenstva, odpovídají tito společně a nerozdílně.²²³

V případě, že daný člen představenstva nesouhlasí s přijímaným rozhodnutím, musí také dát najevo své pochybnosti a například do protokolu nechat zaznamenat své námitky.²²⁴ K čemu je nad rámec tohoto nesouhlasící člen povinen, nepanuje jednota.²²⁵ Zpravidla se dovozuje, že je člen orgánu představenstva (v rozumných mezích) povinen „blokovat“ provedení rozhodnutí, se kterým nesouhlasí, například pak informováním dozorčí rady.²²⁶ Souhlas s dotyčným rozhodnutím naopak vždy představuje porušení povinnosti ze strany člena představenstva.²²⁷

Obtížnější může být situace, pokud část z dotčených členů představenstva porušila jejich povinnost pečlivosti tím, že zanedbala náležitý dohled nad ostatními členy (viz výše), a zbývající část členů pak porušila svou povinnost „klasicky“, tedy jiným způsobem, než opomenutím náležitého dohledu nad ostatními členy. I pak platí mezi nimi odpovědnost solidární,²²⁸ avšak význam toto může mít z hlediska vyrovnání mezi spoludlužníky - literatura pak dovozuje, že ti členové orgánu, kteří společnosti odpovídají jen z důvodu toho, že zanedbali povinnost dohledu nad ostatními členy představenstva, mají vůči těmto právo regresu v plné výši.²²⁹

Odpovědnost je založena na principu zavinění.²³⁰ Německá právní nauka chápe § 93 odst. 1 AktG jakožto objektivizované měřítko zavinění, tedy, jak bylo řečeno výše, vychází se z toho, jak by jednal řádný a svědomitý obchodní vedoucí v dané situaci, nesplnění tohoto standardu pak představuje zavinění na straně člena orgánu bez ohledu na to, zda těmto požadavkům mohl dostát.²³¹ Nadto se uplatňuje koncept tzv. „zavinění při převzetí funkce“, což odpovídá konceptu dle § 159 odst. 1 věta druhá o.z. K odpovědnosti stačí pouze nedbalost nevědomá (tzv. „lehká nedbalost“).²³²

---

²²² ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit , str. 809

²²³ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit , str. 813

²²⁴ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit , str. 809

²²⁵ ibid.

²²⁶ ibid.

²²⁷ ibid.

²²⁸ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit , str. 813

²²⁹ ibid.

²³⁰ ibid.

²³¹ ibid.

²³² ibid.

Pro uplatnění nároku je dále nutný vznik škody, přičemž v německém prostředí se pro určení její výše užije tzv. „Differenzhypothese“,²³³ která vychází z porovnání výše majetku, pokud by nedošlo ke škodlivému jednání,²³⁴ a ze skutečné výše majetku.

Náhrada škody se poskytuje v penězích dle § 251 BGB. Pokud ovšem škodlivé jednání společnosti přineslo i výnosy, je tyto třeba vůči výši vzniklé škody započítat.²³⁵ Tak například v rozhodnutí sp.zn. II ZR 90/11²³⁶ ze dne 15.1.2013 se Spolkový soudní dvůr zabýval žalobou akciové společnosti (banky) proti členům představenstva, kteří se při jejím řízení zapojili do nepovolených spekuláčních obchodů s deriváty cenných papírů. Dle právního názoru soudu by pak bylo v rozporu se zásadami spravedlnosti, zejména pak zásadou nepřípustnosti obohacování se na úkor jiných osob, pokud by si společnost ponechala pouze zisky z onoho spekulativního jednání, avšak ztráty by již „přenášela“ na členy představenstva. Je tedy potřeba „spojovat“ škodná jednání stejného druhu do jednoho celku; rozdíl zisků a ztrát ze všech takto spojených jednání teprve pak umožní zjistit přesnou výši škody (resp. se o škodu vůbec nemusí jednat).

Stejně tak např. v případě přijetí odměny v neoprávněné výši může člen orgánu uplatnit tu námitku, že bez vyplacení těchto odměn by nebyl ochoten ke stejnému pracovnímu nasazení²³⁷ (např. pokud by člen orgánu prokázal, že za obvyklých podmínek by jeho odměna odpovídala výši právě toho plnění, kterého se mu od společnosti - byť neoprávněně dostalo)

Konečně zde platí požadavek i příčinné souvislosti (kauzální nexus).²³⁸ Zde je vyzdvihován primárně požadavek absence přítomnosti „neškodné“ alternativy, tedy možnosti jednat takovým způsobem, aby ke škodě nedošlo.²³⁹

Solidarita odpovědnosti se uplatní také tehdy, pokud mezi členy orgánu není jasné, která osoba svým jednáním porušila svou povinnost.²⁴⁰

---

²³³ ISRAEL, Alexander a BÜRGER, Tobias, op. cit., str. 802

²³⁴ FLUME, Johannes W, In: Beck'scher Online-Kommentar BGB, 40. Edition, [cit. 4.11.2016], dostupné z: https://beck-online.beck.de/?vpath=bibdata/komm/beckok_40_BandBGB/BGB/cont/beckok.BGB.p249.g1IV.g11.gla.htm

²³⁵ FLUME, Johannes W, In: Beck'scher Online-Kommentar BGB, 40. Edition, [cit. 4.11.2016], dostupné z: https://beck-online.beck.de/?vpath=bibdata/komm/beckok_40_BandBGB/BGB/cont/beckok.BGB.p249.g1IV.g11.gla.htm

²³⁶ Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 15.1.2013, sp. zn. II ZR 90/11, In: Entscheidungsdatenbank des Bundesgerichtshofs (Databáze rozhodnutí Spolkového soudního dvora), dostupné na <http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&Datum=Aktuell&Sort=12288&Seite=0&nr=63303&pos=27&anz=619&Blank=1.pdf>, bod 27

²³⁷ KLEINDIEK, Detlef, op. cit., str. 1145

²³⁸ ISRAEL, Alexander a BÜRGER, Tobias, op. cit., str. 812

²³⁹ *ibid.*

²⁴⁰ ISRAEL, Alexander a BÜRGER, Tobias, op. cit., str. 813, 814

5.1.2 Uplatnění nároku a procesněprávní aspekty

Společnost dle § 112 AktG uplatňuje nároky proti členu představenstva prostřednictvím dozorčí rady.

Literatura²⁴¹ dělí proces rozhodování dozorčí rady o uplatnění nároku na 3 fáze:

- 1.) V první fázi je nutno přezkoumat, zda existuje nárok společnosti na náhradu škody a zda jej lze uplatnit (např. zda nárok stále existuje).
- 2.) Ve druhé fázi musí dozorčí rada zvážit rizika a přínosy vedení sporu, zejména s ohledem na pravděpodobnost úspěchu.
- 3.) Ve třetí fázi musí dozorčí rada zvážit, zda zde nejsou důvody z hlediska zájmu společnosti, na které by bylo nutno vzít ohled (např. přílišná „publicizace“ interních záležitostí společnosti, negativní dopad na pověst akciové společnosti)

Ve fázi 1.) je úvaha dozorčí rady plně soudně přezkoumatelná, v bodech 2.) a 3.) pak má dozorčí rada jistý prostor pro úvahu.²⁴²

Co se týče rozdělení důkazního břemene, dle § 93 odst. 2 AktG nese člen představenstva důkazní břemeno ohledně toho, že jednal s péčí řádného a svědomitého obchodního vedoucího.

Akciová společnost naopak nese důkazní břemeno ohledně zbývajících skutečností zakládajících nárok na náhradu škody.²⁴³ Procesní pozice akciové společnosti je však ještě zvýhodněna tím, že se zpravidla vyžaduje prokázání pouze základních skutečností nutných k „odhadnutí škody“ dle § 287 ZPO.²⁴⁴

Člen orgánu tak prokazuje dodržení standardu péče ze své strany a stejně tak i chybějící zavinění,²⁴⁵ jakož i podmínky pro případné užití zásady Business Judgement Rule.²⁴⁶ Neprokazuje se ovšem dobrá víra člena představenstva,²⁴⁷ resp. její absenci musí prokazovat společnost. V německé odborné literatuře se tato skutečnost zdá být považována

---

²⁴¹ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 815

²⁴² ibid.

²⁴³ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 812

²⁴⁴ ibid.

²⁴⁵ ibid.

²⁴⁶ ibid.

²⁴⁷ KLÖHN, Lars: GmbHG: Kommentar zum GmbH-Gesetz. 2. Aufl. Köln: RWS-Verl. Kommunikationsforum, 2012. ISBN 38-145-9007-4, 1137 s., str. 876

za nespornou; naopak v české literatuře lze poukázat na určitou míru nevyjasněnosti,²⁴⁸ bývá totiž zejména odkazováno na problematický poměr § 7 o.z. a § 52 odst. 2 ZOK; jde tedy o otázku, zda obrácení důkazního břemene dle § 52 odst. 2 platí v plném rozsahu a je tedy speciální vůči § 7 o.z., anebo zda se co do požadavku dobré víry uplatní § 7 (jakožto speciální ustanovení vůči § 52 odst. 2 stanovující výjimku ohledně této složky). Zde se domnívám, že německá literatura, podobně jako citovaná literatura česká, jsou správného názoru - pro člena představenstva by bylo mimořádně obtížné (resp. nemožné) prokázat, že v dobré víře jednal, neboť by musel prokazovat absenci skutečností, které dobrou víru vylučují (např., že neměl k dispozici určité informace o nevýhodnosti daného obchodu).

Určité modifikace jsou uznávány v případě, kdy lze vycházet ze zažité životní zkušenosti, jak je tomu např. v případě pokladního manka²⁴⁹; naopak se z hlediska rozložení důkazního břemene staví judikatura na stranu člena orgánu, když důkazní břemeno ohledně neúčelnosti „sociálních výdajů“ ukládá společnosti.²⁵⁰

Německá judikatura však nerozvinula žádnou výjimku pro bývalé členy orgánů (v tom smyslu, že by je vyňala z obecného pravidla obráceného důkazního břemene), avšak dovodila povinnost akciové společnosti poskytnout jim možnost nahlédnutí do relevantních podkladů.²⁵¹ Tento závěr se ovšem opírá o § 810 BGB, které zakládá (hmotněprávní) nárok vůči držiteli listiny na poskytnutí možnosti do ní nahlédnout, a to osobě, která má na tomto právní zájem, za splnění jedné z vyjmenovaných podmínek, kdy jednou z těchto je právě okolnost, že daná listina obsahuje údaje o právním vztahu mezi jejím držitelem a oprávněnou osobou)

V českém právním řádu ovšem takové právo výslovně najít nelze, nejbližší k němu má nejspíše tzv. ediční povinnost dle občanského soudního řádu. I zde je samozřejmě otázka, do jaké míry jde skutečně o nárok účastníka (zde žalovaného člena orgánu). V případě, že soud práva vyžadovat vydání listiny nevyužije, měl by alespoň rozhodnout ve smyslu § 52

---

²⁴⁸ LASÁK, Jan. Zákon o obchodních korporacích: komentář. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5., str. 418

²⁴⁹ ISRAEL, Alexander a BÜRGER, Tobias, op. cit., str. 813

²⁵⁰ ibid.

²⁵¹ Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 4.11.2002, sp. zn. II ZR 224/00, In: Entscheidungsdatenbank des Bundesgerichtshofs (Databáze rozhodnutí Spolkového soudního dvora), dostupné na <http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&sid=2f3f2b79708321a881e54c7504b0d25f&nr=24634&pos=0&anz=1>, str. 7

odst. 2 ZOK, tedy že po bývalém členovi orgánu není možno spravedlivě požadovat, aby nesl důkazní břemeno. Tak ostatně dovozuje i literatura.²⁵²

Problematická zde je „nenároková“ povaha obou ustanovení, proto mi přijde vhodnější německá úprava, kde právo na přístup k těmto pokladům má formu nároku a jeho uplatnění je tedy méně závislé na úvaze soudu. Česká úprava tak ponechává, dle mého názoru, člena orgánu v nejistotě a nutí jej k uchovávání vlastní dokumentace týkající se jeho rozhodování, což ovšem nepovažuje za vhodné z toho hlediska, že fakticky se tato činnost může promítnout na efektivitě výkonu funkce, dále pak přirozeně ohrožuje zejm. obchodní tajemství společnosti tím, že daný člen je nucen související listiny apod. uchovávat „mimo dosah“ společnosti.

Další možností obrany, odvoditelné z judikatury Spolkového soudního dvora, je prokázání, že porušení pravidel o působnosti v rámci orgánu společnosti nebylo v příčinné souvislosti se způsobenou škodou,²⁵³ zejména tedy v případě, pokud by „obejitý“ orgán musel s daným jednáním souhlasit. Pod pojmem „musel“ je ale myšleno, že tento orgán by měl povinnost s jednáním souhlasit (a nesouhlas by již znamenal porušení povinnosti), nelze však provádět hypotetické úvahy, jak by orgán rozhodl, pokud by měl více variant, ke kterým by se mohl přiklonit.²⁵⁴

Dle § 147 odst. 1 AktG pak je dozorčí rada povinna uplatnit nárok vůči členu představenstva, pokud o tom valná hromada rozhodne prostou většinou. Tímto způsobem si tak může valná hromada „vynutit“ uplatnění nároku. Valná hromada může také dle odst. 2 jmenovat tzv. „zvláštního zástupce“, t.j. osobu, která bude společnost zastupovat při uplatnění nároku namísto dozorčí rady.

Z důvodu ochrany menšinových akcionářů v § 147 a 148 AktG pak platí zvláštní pravidla, která umožňují:

- akcionářům s podílem ve výši alespoň 10% základního kapitálu (či ve jmenovité hodnotě 1 mil. €) požadovat, aby soud jmenoval zvláštního zástupce, který bude společnost zastupovat namísto dozorčí rady (či valnou hromadou jmenované osoby), pokud je toto účelnější, zejména tehdy, pokud jsou dány pochybnosti o loajalitě či schopnostech dané osoby;
- akcionářům s podílem ve výši alespoň 1% základního kapitálu (či ve jmenovité hodnotě 100.000,- €) za splnění taxativně vyčtených podmínek (spočívajících

---

²⁵² LASÁK, Jan, op. cit. str. 442

²⁵³ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1148

²⁵⁴ ibid.

primárně v prokázán výhodnosti tohoto postupu pro společnost), žádat o to, aby soud jim povolil uplatnit nárok společnosti vlastním jménem (jde o tzv. „actio pro socio“)

Smyslem těchto ustanovení je, aby menšinoví akcionáři mohli dosáhnout uplatnění nároku společnosti, byť o něm valná hromada odmítla rozhodnout ve smyslu § 147 odst. 1 AktG (t.j. aby „přikázala“ dozorčí radě jeho uplatnění.)

5.1.3 Omezení odpovědnosti, vzdání se nároku a narovnání

Pokud se jednání člena představenstva opírá o usnesení valné hromady, pak za něj tento není dle § 93 odst. 4 AktG odpovědný. Usnesení valné hromady, zasahující do oblasti obchodního vedení, připadá v úvahu zejména tehdy, pokud si představenstvo takovýto pokyn dle § 119 odst. 2 AktG vyžádá. Pokud je totiž představenstvo dle § 83 odst. 2 AktG povinno řídit se pokyny valné hromady, nemůže ani nést odpovědnost vůči společnosti. Usnesení však musí být v souladu se zákonem,²⁵⁵ nesmí být tedy nicotné,²⁵⁶ či napadnutelné.²⁵⁷

Nezákonné usnesení valné hromady nezbavuje člena představenstva odpovědnosti. Může se však stát zákonným, pokud dojde ke zhojení jeho nicotnosti dle § 242 AktG, či pokud vyprší lhůta k dovolání se neplatnosti usnesení.²⁵⁸

Výjimkou může být, pokud představenstvo v rozporu se svými povinnostmi samo nepodá žalobu na určení neplatnosti,²⁵⁹ tato povinnost ovšem nevzniká vždy, ale jen pokud napadnutelné usnesení je v rozporu se zájmem společnosti, či pokud by jeho provedení nutně vedlo k jednání v rozporu se zákonem.

Pokud si představenstvo pokyn nevyžádalo, avšak valná hromada jej i tak udělí, je tento vydán mimo její působnost a nemá žádné účinky na odpovědnost členů představenstva. Dle komentářové literatury totiž jde o typický příklad absence působnosti valné hromady

---

²⁵⁵ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 814

²⁵⁶ ibid.

²⁵⁷ ibid.

²⁵⁸ ibid.

²⁵⁹ ibid.

a usnesení je tedy nicotné.²⁶⁰ Ke stejným závěrům dospívá i česká literatura, dle které jde v takovém případě o zdánlivé právní jednání, kterým představenstvo vázáno není.²⁶¹

Má-li však nesprávnost usnesení valné hromady původ v jednání člena představenstva (například, pokud tento při podávání žádosti o pokyn nesdělil valné hromadě dostatek informací), pak jeho odpovědnost neodpadá.²⁶² V německém prostředí se toto dovozuje z obecné zásady „Treu und Glauben“. I v českém prostředí je patrný obdobný požadavek v § 51 odst. 2 in fine, dle které „není dotčena jeho povinnost jednat s péčí řádného hospodáře“.

Aby došlo k vyloučení odpovědnosti člena představenstva, musí být takovýto pokyn udělen ve formální podobě.²⁶³ V případě neformálně uděleného pokynu odpovědnost neodpadá, přičemž dle doktríny se nemůže bránit člen představenstva ani tím, že by šlo o zneužití práva.²⁶⁴

Do obchodního vedení společnosti může zasahovat i dozorčí rada. Dle § 111 odst. 4 AktG totiž mohou stanovy či dozorčí rada určit, že uzavření určitého druhu „obchodů“ (resp. smluv) podléhá jejímu souhlasu. Tento souhlas ovšem členy představenstva nemůže zbavit odpovědnosti - jde totiž o souhlas, nikoliv o příkaz k určitému jednání, a představenstvo může (a musí) zvážit důsledky daného jednání.²⁶⁵ Podobně je situace řešena i v českém právu (§ 49 odst. 2 ZOK), kdy se vychází ze solidární odpovědnosti členů statutárního i kontrolního orgánu.

Společnost se může svého nároku na náhradu škody vůči členovi představenstva vzdát, či ohledně jej může uzavřít dohodu o narovnání. Toto právní jednání spadá do působnosti dozorčí rady (§ 112 AktG), přičemž je ale třeba respektovat podmínky stanovené v § 93 odst. 4 AktG, tedy je zejména vyžadován souhlas prosté většiny valné hromady.

Dále je vyžadován souhlas valné hromady, přičemž akcionáři s podíly ve jmenovité hodnotě 10 % ze základního kapitálu mají právo vznést odpor (taktéž § 93 odst. 3 AktG), v důsledku čehož k udělení souhlasu nemůže dojít.

---

²⁶⁰ HÖLTERS, Wolfgang, In: Aktiengesetz, 2. Auflage. 2014, [cit. 4.11.2016], dostupné z: https://beck-online.beck.de/?vpath=bibdata/komm/HoeltersKoAktG_2/AktG/cont/HoeltersKoAktG.AktG.p93.gIH.htm, bod 296

²⁶¹ FILIP Václav, LASÁK Jan, Zákon o obchodních korporacích: komentář. 2. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). 1264 s. , ISBN 978-80-7478-537-5. str. 2006

²⁶² HÖLTERS, Wolfgang, In: Aktiengesetz, 2. Auflage. 2014, [cit. 4.11.2016], dostupné z: https://beck-online.beck.de/?vpath=bibdata/komm/HoeltersKoAktG_2/AktG/cont/HoeltersKoAktG.AktG.p93.gIH.htm, bod 296

²⁶³ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit , str. 814

²⁶⁴ ibid.

²⁶⁵ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit , str. 815

Tento úkon nemůže proběhnout dříve, než po uplynutí 3 let od vzniku nároku. Uvedená doba počíná dnem, kdy je nárok uplatnitelný žalobou;²⁶⁶ výjimkou jsou případy, kdy je dotyčný člen v platební neschopnosti (§ 93 odst. 4 věta čtvrtá AktG), pak se toto časové omezení neuplatní, nebo pokud společnost sama je insolventní.²⁶⁷

Úprava se uplatní na všechny druhy obdobné dispozice s nárokem, tedy i například narovnání ve formě soudního smíru.²⁶⁸

5.1.4 Zvláštní skutkové podstaty

V ust. § 93 odst. 3 AktG nalezneme celkem 9 zvláštních skutkových podstat porušení povinností člena představenstva. Příkladem lze uvést vrácení vkladů společníkům, vyplacení podílu na zisku, poskytnutí úvěru, vydání akcií či nabývání vlastních akcií společnosti; to vše za podmínky uvedené v návěti, t.j. pokud při tomto jednání nejsou splněny zákonem stanovené požadavky.

Tento taxativní výčet má vícero funkcí. Zřejmé je, že jeho hlavní funkcí je vyloučit pochybnosti o tom, že jednání v rozporu se těmito povinnostmi bez dalšího představuje porušení povinnosti péče řádného obchodního vedoucího (aniž by však porušení tohoto standardu bylo nutno in concreto zkoumat)

Dále pak je dovozováno,²⁶⁹ že veškeré prostředky, které v rámci tohoto jednání jsou vyplaceny či zadrženy, představují škodu, dokud není prokázáno jinak. Toto však nebrání uplatnění nároku na náhradu škody i v rozsahu tuto částku přesahující, pokud její vznik společnost prokáže.²⁷⁰ Tuto domněnku lze následně vyvrátit tím způsobem, že člen představenstva prokáže, že dané prostředky se společnosti ve výsledku „vrátily“.²⁷¹ I u těchto skutkových podstat je vyžadováno zavinění.²⁷²

---

²⁶⁶ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 816

²⁶⁷ ibid.

²⁶⁸ ibid.

²⁶⁹ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 817

²⁷⁰ ibid.

²⁷¹ ibid.

²⁷² ibid.

5.1.5 Odpovědnost vůči třetím osobám

Ust. § 93 AktG nepředstavuje (s výjimkou odst. 5, viz níže) normu, která by sama o sobě zakládala nárok na náhradu škodu jinému subjektu, než je společnost,²⁷³ tedy ani věřitelům či akcionářům.

Ze strany věřitelů je možné vedení výkonu rozhodnutí vůči společnosti formou přikázání takto vzniklé pohledávky.²⁷⁴ Pro zjednodušení postupu věřitelů byl zaveden odst. 5, který věřitelům dává přímé právo domáhat se zaplacení své pohledávky proti členovi představenstva až do výše nároku společnosti na náhradu škody (s tím, že žádá o plnění své osobě, nikoliv společnosti), a to v situaci, se z kdy jejího majetku nemohou uspokojit.

Podmínkou je, aby věřitel měl vůči akciové společnosti splatný nárok vyjádřitelný v penězích.²⁷⁵ Dále pak musí věřitel prokázat nemožnost uspokojit se z majetku společnosti, není ovšem potřebné, aby se předtím pokoušel svůj nárok vymoci soudní cestou (nestačí však pouhé odmítnutí společnosti plnit²⁷⁶).

Věřitel se může domáhat na členovi představenstva uspokojení své pohledávky pouze do výše nároku společnosti na náhradu škody, nikoliv z jiného nároku mezi společností a členem představenstva (např. smluvně založeného²⁷⁷).

Konečně platí, že porušení povinností ze strany člena představenstva musí mít určitou kvalitu - musí jít totiž o „hrubé“ porušení povinností, jde tedy o jednání v hrubé nedbalosti (93 odst. 5 věta druhá AktG). Dle uvedeného ustanovení tato podmínka odpadá u taxativně vyjmenovaných jednání dle odst. 3.

Významným ustanovením chránícím věřitele je § 93 odst. 5 věta třetí AktG, dle které jednání, která zbavují člena představenstva odpovědnosti - jako je jednání na základě usnesení valné hromady, vzdání se nároku ze strany společnosti či uzavření dohody o narovnání - nemá účinek vůči věřitelům. Zde jde o podstatné posílení pozice věřitelů; naopak veškeré dispozice společnosti tím podstatně ztrácejí na efektivitě.

Věřitel se tedy domáhá splnění nároku své osobě.²⁷⁸ Ustanovení je tedy chápáno v tom smyslu, že zakládá jakousi „multiplikaci nároku“ (Anspruchsvervielfältigung),²⁷⁹ tedy jde o zvláštní nárok věřitele, nikoliv o zvláštní formu zastoupení.²⁸⁰

---

²⁷³ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 818

²⁷⁴ *ibid.*

²⁷⁵ *ibid.*

²⁷⁶ *ibid.*

²⁷⁷ *ibid.*

²⁷⁸ *ibid.*

Aby však ve výsledku člen představenstva nebyl povinen hradit tu samou částku vícekrát (t.j. nejprve věřiteli, poté i společnosti), platí, že povinnost zaniká, pokud jí člen jednomu ze subjektů, t.j. společnosti nebo věřiteli.²⁸¹ Plněním jednomu subjektu tak zaniká právo subjektu druhého.²⁸²

Co se týče procesních aspektů, dle uvedeného ustanovení se uplatní odst. 2, tedy i zde dochází k přechodu důkazního břemene a věřitel tedy není důkazně v horší situaci, než v jaké by byla společnost. Protože však - jak dovozuje literatura - jde o různé nároky, tedy pokud je uplatní jak věřitel, tak společnost, neuplatní se překážka litispendence, resp. res iudicata.

Člen orgánu může dle okolností odpovídat třetím osobám dle obecných norem deliktního práva dle německého občanského práva (například z titulu předsmuvní odpovědnosti). Toto by si však již vyžádalo větší rozbor jednotlivých skutkových podstat odpovědnosti za škodu, které by již přesahovaly téma této práce, navíc zpravidla nesouvisí přímo s porušením povinnosti péče řádného obchodního vedoucího, avšak spíše v naplnění té které skutkové podstaty.

V otázce reflexních škod se německá nauka i praxe staví značně odmítavě.^{283 284} Bývá argumentováno zejména tím, že § 92 odst. 2 AktG nemá povahu tzv. „ochranného ustanovení“ ve smyslu § 823 odst. 2 BGB (t.j. náhrada škody při porušení povinnosti stanovené na ochranu jiné osoby).^{285 286} Dále se pak vychází z konceptu,²⁸⁷ že není možno se domáhat snížení hodnoty akcií, neboť k „restituci“ jejich hodnoty dojde tehdy, pokud bude náhrada škody poskytnuta společnosti.

5.1.6 Promlčení

I v otázce promlčení nároků je německá úprava značně podrobnější, než úprava česká. Dle § 93 odst. 6 AktG se totiž promlčecí lhůta liší v závislosti na tom, zda jsou akcie

---

²⁷⁹ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 818

²⁸⁰ ibid.

²⁸¹ ibid.

²⁸² ibid.

²⁸³ HÜFFER, Uwe. Aktiengesetz. 11. Aufl. München: Beck, C H, 2014. ISBN 978-340-6661-853, 2297 s., str. 491

²⁸⁴ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 818

²⁸⁵ HÜFFER, Uwe. Aktiengesetz. 11. Aufl. München: Beck, C H, 2014. ISBN 978-340-6661-853, 2297 s., str. 491

²⁸⁶ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 818

²⁸⁷ SCHMIDT, Karsten, Aktienrecht und Kapitalmarktrecht. 4. Auflage. Baden-Baden: Nomos, 2014, Nomoskommentar. ISBN 978-3-8329-7803-7, 3478 s., str. 531

společnosti obchodované na veřejné burze či nikoliv. V případě prvním pak promlčecí lhůta činí 10 let, v druhém pak 5 let. Délku promlčecí lhůt nelze zkrátit, ani prodloužit.²⁸⁸

Promlčecí lhůta začíná dnem, kdy je nárok poprvé možno uplatnit soudně.²⁸⁹

Akcionáři mají dle ust. § 147 a 148 AktG právo - v zásadě v závislosti na hodnotě ovládaného podílu na základním kapitálu - požadovat uplatnění nároků i přes nesouhlas valné hromady.²⁹⁰

5.1.7 Pojištění odpovědnosti

Německý akciový zákon obsahuje dále zvláštní regulaci pro pojištění odpovědnosti členů představenstva (tzv. „pojištění D & O“), kterou v českém právu vůbec nenalezneme. Jde o smlouvy uzavírané mezi společností a pojišťovnou pro případ, že některý člen představenstva bude povinen k náhradě škody společnosti, čímž je členovi představenstva poskytnuta ochrana jeho majetku před případnými žalobami, které by mohly i přesahovat výši jeho majetku, a naopak společnost je tím pojištěna proti škodě, kterou tento člen může způsobit.²⁹¹ Jak bylo však uvedeno výše, jednou z funkcí institutu odpovědnosti člena orgánu je motivovat jej k takovému jednání, které nevede ke vzniku škod. Pokud však je člen proti této povinnosti pojištěn, jeho ekonomická motivace vyhnout se škodám již není tak silná (resp. zůstávají pouze sankce, jako je odvolání z funkce). Zvláštnost německé regulace je dána tím, že stanoví minimální povinnou výši spoluúčasti dotyčného člena představenstva (§ 93 odst. 2 věta třetí AktG), která musí činit alespoň 10 % z výše vzniklé škody.

Pokud však tato spoluúčast sjednána není, nevede to k neplatnosti smlouvy, avšak pouze k odpovědnosti dozorčí rady, která tuto smlouvu uzavírá.²⁹²

Dle doktríny se nevylučuje, aby člen představenstva sám uzavřel smlouvu o pojištění své odpovědnosti, kterou tak může pokrýt i onu spoluúčast ve výši 10 %.²⁹³ Otázkou pak samozřejmě je, do jaké míry je tento model efektivní, neboť společnost může toto dodatečné pojištění fakticky nepřímo financovat v rámci odměny člena představenstva (tím, že k jeho např. roční odměně připočte částku, kterou je povinen člen představenstva platit jako

---

²⁸⁸ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 821

²⁸⁹ ibid.

²⁹⁰ ibid.

²⁹¹ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 817

²⁹² ibid.

²⁹³ ibid.

pojistné), čímž ve výsledku nastane stejná situace, jako kdyby uvedené pravidlo vůbec neexistovalo.

Na pojištění odpovědnosti členů dozorčí rady toto omezení neplatí.²⁹⁴

5.1.8 Odvolání z funkce

Dalším následkem, který hrozí členovi představenstva pro porušení jeho povinností, je dle § 84 odst. 3 AktG jeho odvolání z funkce. Tento úkon smí učinit dozorčí rada, a to za předpokladu tzv. „důležitých důvodů“, kdy dle uvedeného ustanovení mezi tyto patří zejména „hrubé“ porušení povinností.

Pro členy dozorčí rady se toto neuplatní, neboť tito jsou odvolatelní na základě § 103 AktG primárně na základě usnesení valné hromady, přičemž není vyžadováno splnění podmínky „důležitého důvodu“.

V českém prostředí je možné člena představenstva odvolat kdykoliv.²⁹⁵ De lege ferenda se ale domnívám, že by obdobná regulace poměrům české akciové společnosti mohla prospět - společnost by tak mohla „přislíbit“ členu představenstva větší jistotu, že bude moci funkci vykonávat nerušeně, ovšem jen do té míry, dokud jeho jednání je řádné.

5.1.9 Dílčí komparativní závěr

Jak je z uvedeného zřejmé, v českých právních předpisech je otázka odpovědnosti člena představenstva řešena podstatně odlišně. Předně je potřeba uvést, že zákon o obchodních korporacích nečiní v této otázce významné rozdíly mezi jednotlivými druhy obchodních společností.

Ustanovení § 159 odst. 1 o.z., jakož i § 53 odst. 1 ZOK, které bychom mohli označit za „centrální“ normy odpovědnosti členů volených orgánů obchodních společností, tedy i společnosti akciové, podobně jako § 93 odst. 1 AktG jsou základem pro případný nárok společnosti. Pro uplatnění nároků třetích osob je pak potřeba zvláštního zákonného podkladu.

---

²⁹⁴ ISRAEL, Alexander a BÜRGERS, Tobias, op. cit., str. 1360

²⁹⁵ LASÁK, Jan. Zákon o obchodních korporacích: komentář. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5., str. 2075

Co se týče osob oprávněných k uplatnění nároku, jsou jimi - kromě společnosti samotné - i akcionáři, resp. jejich skupiny. Dle § 371 - 374 ZOK může nárok proti členovi představenstva či dozorčí rady uplatnit i osoba, která je kvalifikovaným akcionářem.

Primární rozdíl je v princip „vynucení“ si uplatnění práva společnosti - v německé úpravě platí požadavek minimálního podílu ve výši alespoň 10% (či 1 mil. Euro), aby bylo možno se domáhat jmenování zvláštního zástupce soudem, který by nárok společnosti uplatnil, resp. 1 % (či 100 000 Euro, a to při prokázání splnění zákonných podmínek), pro možnost domáhat se přiznání práva zastupovat společnost, zatímco v úpravě české vzniká postavení kvalifikovaného akcionáře (jakožto osoby oprávněné k domáhání se náhrady škody), v závislosti na výši základního kapitálu společnosti, při vlastnictví podílu ve výši 1 - 3 % z výše základního kapitálu.

V tomto smyslu považuji německou úpravu za flexibilnější, neboť dává šanci i relativně drobným akcionářům bránit své investice proti jiným společníkům se silnějším postavením. Zároveň je však nutí, pokud jejich podíl nedosahuje 10 %, aby tento postup byli schopni odůvodnit. Tak je zabráněno případným nedůvodným žalobám ze strany minoritních akcionářů za současného zachování možnosti obrany proti případné koluzi většinových akcionářů s členy představenstva společnosti.

Dále, jak bylo řečeno výše, platí v české úpravě možnost zvýšení standardu pečlivosti. I to je určitým důsledkem silnější kognitivnosti. V německé literatuře je namítáno, že zejména zavedení odpovědnosti za výsledek by vedlo k omezení tzv. „Leitungsfunktion“²⁹⁶ (tj. vedoucí funkce), tedy by byla podstatně omezena svoboda členů představenstva. Nemyslím si však, že v českém prostředí by toto muselo být nutně na závadu. Samozřejmě případná smluvní zpřísnění mohou vést k větší obezřetnosti členů představenstva, a tedy bezpochyby ke snížení ekonomické výkonnosti společnosti, avšak toto dle mého názoru zvláště nemusí nutně ohrožovat práva věřitelů a jiných třetích osob.

I v českém prostředí se dále uplatní princip solidární odpovědnosti všech osob (členů orgánu), které se dopustily porušení povinnosti.²⁹⁷ Ani v judikatuře však zatím nebyla řešena otázka, jak má člen orgánu zvolit postup, pokud s kolektivně přijímaným rozhodnutím nesouhlasí - tedy zda pro „exkulpací“ stačí pouze nesouhlas s rozhodnutím, či zda je - jak dovozuje německá literatura, povinen k aktivní snaze o zvrácení implementace rozhodnutí.

---

²⁹⁶ WILHELM, Jan. op. cit., str. 370

²⁹⁷ DVOŘÁK, Tomáš, Občanský zákoník: komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-369-2., 1667 s, str. 531

Zde se ovšem domnívám, že německý přístup je vhodnější, byť klade větší nároky na člena představenstva, avšak jeho preventivní účinek nelze opomenout.

Ačkoliv se odpovědnost posuzuje jednotlivě, k určité formě odpovědnosti za porušení povinnosti jiným členem představenstva může dojít tehdy, pokud tento opomene svou povinnost dohledu. Oproti německému prostředí, kde se tato zásada dovozuje výkladem, je v českém právním řádu výslovně stanovena v § 156 odst. 2 věta druhá in fine o.z.

Problematická je otázka zavinění. Německá právní nauka vychází z principu zavinění, kdy měřítkem zavinění je standard řádného a svědomitého obchodního vedoucího; pokud tedy člen orgánu nejedná dle tohoto standardu, jedná nedbale (vychází se tedy z konceptu tzv. „Doppelfunktion“). Tento závěr se nezdá být sporným.

Naopak v právu českém jednota nepanuje.²⁹⁸ Vedou se totiž spory o to, zda jde o porušení smluvní povinnosti dle § 2913 o.z.²⁹⁹ či dle zákonné povinnosti dle § 2910 o.z.,³⁰⁰ což má přímý důsledek na požadavek zavinění. Řešení této otázky samozřejmě není předmětem této práce; z komparativního hlediska jsou pak jakékoliv závěry obtížně přenositelné, zejména s ohledem na to, že daný spor má své kořeny v obecných občanskoprávních principech.

V zásadě se při výpočtu nahrazované škody v českém prostředí (dle § 2894 o.z.) použije stejných zásad, jako v německém právním řádu, t.j. navrácení do stavu, v jakém by poškozený byl, kdyby jednání nebylo spácháno.³⁰¹ Tak se dá dovodit i ze znění § 2951 odst. 1 o.z. Podstatným rozdílem ale je, že česká úprava v § 53 odst. 1 ZOK zavádí i povinnost člena orgánu vydat korporaci prospěch, která mu z jeho jednání vznikla. Tuto povinnost nelze v německých předpisech či literatuře dohledat. Bezpochyby je v tomto česká úprava efektivnější, a to zejména tím, že zavádí další ekonomickou motivaci nejednat v rozporu s povinností člena orgánu (nad rámec náhrady škody), tudíž - oproti úpravě německé - nemůže člen orgánu spoléhat na to, že mu po uplatnění případných nároků na náhradu škody

---

²⁹⁸ FILIP, Václav, FYRBACH David. Společnost s ručením omezeným [online]. služba Books.google.com [cit. 1.11.2016]. ISBN 978-80-7552-231-3. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=vD0SDQAAQBAJ&pg=PT320&lpg=PT320&dq=p%C3%A9C4%8De+%C5%99%C3%A1dn%C3%A9ho+hospod%C3%A1%C5%99e+zavin%C4%9Bn%C3%AD&source=bl&ots=xiT6dXFGY_&sig=qUGnQUSYfgyTT3P9Afg3rWwcACY&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwixvJX4k6HQAhWqBcAKHf2uA48Q6AEIZzAJ#v=onepage&q=p%C3%A9C4%8De%20%C5%99%C3%A1dn%C3%A9ho%20hospod%C3%A1%C5%99e%20zavin%C4%9Bn%C3%AD&f=false

²⁹⁹ LASÁK, Jan. op. cit. str. 413

³⁰⁰ ŠTENGLOVÁ Ivana, ŠUK, Petr. op. cit., str. 135

³⁰¹ VOJTEK, Petr, Občanský zákoník: komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-369-2., 1479 s, str. 1084

zůstane alespoň prospěch, který takto získal (a který může teoreticky převyšovat výši škody, k jejíž náhradě je povinen).

V německém právu se v zásadě nenachází institut diskvalifikace z výkonu funkce dle § 63 ZOK.

Stejně tak není v německém právu ekvivalent § 62 ani 68 ZOK, členové představenstva jsou dle § 15a německého insolvenčního řádu („Insolvenzordnung“,³⁰² dále jen „InsO“) ovšem povinni k podání insolvenčního návrhu; pokud tak neučiní, mají proti nim společníci, nikoliv však věřitelé, právo na náhradu škody.³⁰³

Stran důkazní situace, resp. obrácení důkazního břemene, zde nejde konstatovat zásadní rozdíly.

Kde je ovšem podstatný rozdíl, je oblast omezení odpovědnosti člena představenstva, vzdání se nároku a dispozice s ním.

Bezpochyby sice platí určitá podobnost v otázce institutu pokynu valné hromady. Dle § 51 ZOK může člen statutárního orgánu kapitálové společnosti požádat nejvyšší orgán o udělení pokynu týkajícího se obchodního vedení. Jako v německé úpravě toto vede - při splnění všech procesních (řádné položení dotazu) i obsahových náležitostí (soulad se zákonem) - k závěru o neodpovědnosti člena představenstva.³⁰⁴ Výjimkami jsou situace, kdy nesprávnost rozhodnutí byla způsobena členem samotným - to je v německé úpravě dovozováno výkladem.³⁰⁵ V české úpravě je toto přímo zavedeno § 52 odst. 2 věta druhá ZOK.

Výrazně odlišná je pak úprava následné dispozice s nárokem společnosti.

V německých poměrech je v zásadě možné se nároku vzdát či uzavřít dohodou o narovnání, avšak až po uplynutí tří let od vzniku nároku, přičemž je nutný souhlas valné hromady (s výhradou nesouhlasu části akcionářů, viz bod 5.1.3).

V českém prostředí naopak je otázka regulována § 54 odst. 3 ZOK, který umožňuje obdobná jednání učinit v rámci smlouvy o vypořádání újmy. Je nutný souhlas valné hromady (schválený 2/3 všech akcionářů). Zákon sice stanovuje vyšší požadavky na podíl akcionářů, kteří musí se smlouvou souhlasit, avšak nedává již právo menšinovým akcionářům toto

---

³⁰² DE: Insolvenzordnung vom 5. Oktober 1994 (BGBl. I S. 2866), In: Beck-online.de [právní informační systém], C.H. BECK [cit. 5.9.2016]

³⁰³ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1694

³⁰⁴ ŠTENGLOVÁ Ivana, HAVEL, Bohumil. in: ŠTENGLOVÁ Ivana, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích: komentář. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3, 1008 s., str. 138

³⁰⁵ HÖLTERS, Wolfgang, In: Aktiengesetz, 2. Auflage. 2014, [cit. 4.11.2016], dostupné z: https://beck-online.beck.de/?vpath=bibdata/komm/HoeltersKoAktG_2/AktG/cont/HoeltersKoAktG.AktG.p93.gIH.htm, bod 296

rozhodnutí svým nesouhlasem zvrátit. Možnost jejich obrany tak spočívají primárně v § 372 odst. 1 ZOK, který umožňuje i přes existenci smlouvy o vypořádání újmy podat tzv. akcionářskou žalobu i v případě, že byla uzavřena dohoda o vypořádání újmy, pokud „ten, kdo újmu společnosti způsobil, je jejím jediným společníkem nebo osobou, která ji ovládá.“. Další možností obrany, tentokrát obecnější, která nevyžaduje totožnost osoby škůdce a akcionáře, je napadení usnesení valné hromady dle § 428 odst. 2 ZOK pro rozpor s dobrými mravy. Po úspěšném napadení tohoto usnesení nastává fikce neplatnosti smlouvy dle § 53 odst. 4 ZOK.

Německá úprava dle mého názoru lépe ochraňuje minoritní akcionáře společnosti, neboť mohou případně pro společnost nevýhodné rozhodnutí zvrátit již při přijímání rozhodnutí, nikoliv až komplikovanější a nákladnější cestou soudních sporů. Zároveň se domnívám, že požadavek minimálního podílu 10 % zabraňuje případné obstrukce ze strany akcionářů marginálnějším podílem.

V české úpravě - jak je dovozováno z § 2898 o.z. - není možné touto smlouvou se vzdát nároku na náhradu škody, pokud tato byla způsobena hrubou nedbalostí škůdce. Toto lze dle literatury vztáhnout i na poměry obchodních korporací.³⁰⁶ Literatura pak stejně dovozuje i nemožnost se náhrady škody zcela vzdát.³⁰⁷

Institut tříleté „suspensivní lhůty“ v německé úpravě má za cíl zabránit unáhlenému rozhodnutí akcionářů o snížení výše náhrady škody, neboť zpravidla až po uplynutí této doby - taková je domněnka zákonodárce - může vyjít najevo skutečný rozsah škod. Ustanovení tedy se snaží o určitou rektifikaci případného informačního deficitu akcionářů. Bezpochyby určitou funkci může mít tento institut v akciových společnostech s velkým množstvím akcionářů, kde může vládnout tzv. „racionální neznalost“, t.j. v situaci, kdy se akcionářům, s ohledem na relativně nízkou hodnotu vlastního podílu, nevyplatí hlouběji se zabývat interními poměry společnosti. Samozřejmě lze proti tomuto argumentovat existencí dozorčí rady a dále tím, že model „rozdrobeného vlastnictví“ není příliš typický pro středoevropské poměry, jde spíše o jev typický pro angloamerické země.

Dalším podstatným rozdílem jsou účinky omezení odpovědnosti vůči věřitelům obchodní korporace. V české úpravě se mohou věřitelé proti členům orgánu domáhat dle § 159 odst. 3 o.z. uhrazení svého dluhu vůči členovi orgánu, pokud se jeho splnění nemohou vůči společnosti domoci, a to z titulu jejich ručení do výše náhrady škody, kterou člen orgánu

---

³⁰⁶ ŠTENGLOVÁ Ivana, HAVEL, Bohumil. op. cit., str. 142

³⁰⁷ *ibid.*

společnosti nenahradil, ačkoliv k tomu byl povinen. Literatura pak dovozuje,³⁰⁸ že uzavření dohody o vypořádání újmy má modifikační vliv i na rozsah tohoto ručení. Aby tak nebylo možno toto právo uzavřenou smlouvou zcela „vyprázdnit“, lze uvažovat o užití institutu relativní neplatnosti (dle § 589 o.z.) ze strany věřitelů.³⁰⁹ Další možností ochrany věřitelů je vyloučení prominutí odpovědnosti za škodu způsobenou hrubou nedbalostí a konečně i zákaz toho, aby se společnost náhrady škody „zcela vzdala“.³¹⁰

Domnívám se, že při srovnání obou úprav zajišťuje lepší ochranu věřitelů úprava německá. Obě úpravy v zásadě vylučují vzdání se nároku na náhradu škody, pokud je tato způsobena z hrubé nedbalosti. Německá úprava však mimo hrubé nedbalosti stanoví i několik zvláštních skutkových podstat sloužících k ochraně věřitelů, kdy je rovněž vzdání se nároku vyloučeno. Jejich bližší analýza by již přesahovala téma této práce, je ale třeba poznamenat, že při porušení těchto povinností není k odpovědnosti vůči věřitelům třeba zavinění ve formě hrubé nedbalosti. Dle mého názoru je takové procesní zvýhodnění věřitelů dostatečně ospravedlněno citelnějším porušením fiduciárních povinností člena orgánu.

K problematice nároků třetích osob lze nad rámec uvedeného poznamenat, že v německém právu jsou tyto vymáhány na základě teorie „multiplikace nároků“, tedy jakožto samostatné nároky, kdežto v českém právu jde o institut ručení. V německém právu rovněž neexistuje ekvivalent institutu „ručení členů orgánu při úpadku obchodní korporace“, jak je tomu v právu německém. Pozdní podání insolvenčního návrhu má tak dle teorie odpovědnostní důsledky primárně vůči společnosti a vůči akcionářům, nikoliv vůči věřitelům.³¹¹

Otázka tzv. reflexní újmy je v českém právu řešena v § 213 o.z. Oproti německému konceptu popsanému v subkapitole 5.1.5. český zákonodárce náhradu reflexní újmy nevyklučuje. Dle literatury³¹² k jejímu uplatnění v zásadě postačuje existence nároku společnosti proti členu orgánu, poškození akcionáře v důsledku poklesu hodnoty jeho akcií zapříčiněné jednáním člena orgánu zakládajícím nárok společnosti, a neuplatnění nároku ze strany společnosti. Na tomto místě lze říci, že úprava v českých předpisech, i přes určitou

---

³⁰⁸ LASÁK, Jan. Zákon o obchodních korporacích: komentář. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5., str. 422

³⁰⁹ *ibid.*

³¹⁰ ŠTENGLOVÁ Ivana, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích: komentář. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3, 1008 s., str. 142

³¹¹ PELZ, Christian. Aktiengesetz. 3. Auflage. Heidelberg: C.F. Müller, 2014, 2606 s. Heidelberger Kommentar. ISBN 9783811442139, str. 790

³¹² LASÁK, Jan. Občanský zákoník: komentář. Praha: C.H. Beck, 2015. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-529-9, 2380 s., str. 1086

nejasnost, nabízí poškozenému členu společnosti alespoň šanci získat určitou kompenzaci v případě nedostatečné aktivity společnosti.

I zákon o obchodních korporacích pracuje s několika typizovanými porušeními péče řádného hospodáře (§ 34, § 255). Jejich význam spočívá primárně v zavedení právní domněnky porušení péče řádného hospodáře (ať už vyvratitelné či nikoliv), a v tomto směru je jejich funkce obdobná jako u § 93 odst. 3 AktG (byť zde je legislativně-technicky užito spíše formy konkretizace pojmu péče řádného obchodního vedoucího), tedy jde o okruh jednání, která bez dalšího představují porušení povinnosti. V českém právu však tyto nemají zvláštní postavení v systému odpovědnosti, jak je tomu v německém právu (viz výše), mohou však modifikovat odpovědnost členů orgánu.

S ohledem na analogickou aplikaci § 93 AktG pro členy dozorčí rady i obecnou formulaci § 51 - 53 ZOK mám za to, že se shora uvedené závěry dají přiměřeně vztáhnout i na odpovědnost členů dozorčí rady.

Na méně podstatné rozdíly je poukázáno v jednotlivých bodech této kapitoly.

5.2 Následky porušení péče řádného hospodáře v poměrech společnosti s ručením omezeným

5.2.1 Obecně

Úprava odpovědnosti jednatelů společnosti s ručením omezeným se nachází v § 43 GmbHG. Podobně jako v akciovém zákoně jde i zde pouze o odpovědnost vůči společnosti, nikoliv proti třetím osobám (např. věřitelům společnosti).³¹³

Každý jednatel, který jednal protiprávně, odpovídá společně a nerozdílně s ostatními jednatelemi, spolu s kterými jednal.³¹⁴

Následky porušení smlouvy o výkonu funkce bývají zpravidla „konzumovány“ odpovědností za porušení „orgánních“ povinností jednatele.³¹⁵

Jednatel je odpovědný, podobně jako člen představenstva, za každé zaviněné porušení povinností,³¹⁶ kdy jako měřítko zavinění slouží opět pojem „péče řádného jednatele“.

---

³¹³ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1115

³¹⁴ ibid.

³¹⁵ ibid.

³¹⁶ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1141

Jako u akciové společnosti platí, že do zvláštní „orgánní“ odpovědnosti nespádají případy, kdy porušení povinností nemá vazbu na samotný výkon funkce jednatele.³¹⁷

Podobně jako v akciovém zákoně, i v zákoně o společnostech s ručením omezeným se nachází výpočet skutkových podstat, mířících primárně na ochranu věřitelů, které omezují možnost odchýlně upravit odpovědnost jednatelů.³¹⁸ Jejich okruh je však podstatně užší.

Odpovědnost jednatele není omezena v závislosti na způsobu výkonu funkce (t.j. bez přihlídnutí k tomu, zda jde o hlavní či vedlejší činnost), či zda je funkce vykonávána bezúplatně.³¹⁹

Co se týče určování výše škody, zde praxe i teorie užívá tzv. diferenční hypotézy, jak bylo vysvětleno v pojednání o akciové společnosti.³²⁰

5.2.2 Uplatnění nároku a procesněprávní aspekty

Uplatnění nároku vyžaduje dle § 46 bod 8 GmbHG usnesení společníků. Jednotliví společníci mohou nárok společnosti uplatnit prostřednictvím tzv. „actio pro socio“, pokud společníci odmítnou rozhodnout o uplatnění tohoto nároku, a toto odmítnutí bude shledáno jakožto porušení povinnosti loajality.³²¹ Jde ale spíše o výjimečnou situaci. Literatura³²² dovozuje, že toto právo existuje, avšak je možné jej uplatnit až poté, co se společníkovi podaří úspěšně napadnout zamítavé rozhodnutí ostatních společníků o (ne)uplatnění nároku proti jednatele, a to v rámci samotného řízení (nestačí tedy přezkum usnesení společníků řešit v rámci náhrady škody jako předběžnou otázku). V české úpravě je „actio pro socio“ přímo zavedena v § 157 odst. 1 ZOK (resp. v § 157 odst. 3 písm. a) ZOK vůči členům dozorčí rady)

Co se týče procesní situace, analogicky se použije § 93 AktG,³²³ tedy se uplatní zásady obráceného důkazního břemene popsané v části věnované odpovědnosti představenstva. Společnost tedy prokazuje vznik škody, příčinnou souvislost mezi jejich vznikem a jednáním jednatele; dále musí prokázat, že napadené jednání mohlo představovat porušení

---

³¹⁷ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1141

³¹⁸ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1116

³¹⁹ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1142

³²⁰ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1144

³²¹ KLÖHN, Lars. GmbHG: Kommentar zum GmbH-Gesetz. 2. Aufl. Köln: RWS Verlag Kommunikationsforum, 2012. ISBN 978-3-8145-9007-3., 1337 s., str. 849

³²² KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1148

³²³ ibid.

povinnosti.³²⁴ Důkazní břemeno ohledně souladu dotyčného jednání se zákonem, resp. stanovami tak musí unést jednatel.

I v poměrech společnosti s ručením omezeným se uplatní pravidlo dle § 287 německého občanského soudního řádu („Zivilprozessordnung“³²⁵, dále jen „ZPO“) (viz výše³²⁶) a i závěry týkající se důkazní situace bývalého jednatele.

5.2.3 Omezení odpovědnosti, vzdání se nároku a narovnání

Jak bylo řečeno výše, společníci mohou podstatně zasahovat do obchodního vedení společnosti, přičemž jednatele se musí těmito pokyny řídit. Vede-li takovýto pokyn ke škodě (a není-li nesprávnost pokynu dána porušením povinnosti jednatele, např. nedostatečným informováním společníků³²⁷), poté za situace, kdy jednatele neměli možnost jiného chování, nemůže se po nich společnost ani domáhat náhrady škody.

Společnost se může nároku proti jednatele vzdát, obdobné účinky má i dohoda o narovnání, pokud jejím předmětem jsou všechny potenciální nároky mezi jednatelem a společností.³²⁸

Aby však odpovědnost jednatele v důsledku shora popsanych skutečností vůbec mohla zaniknout, je nutné, aby byly naplněny jejich formální požadavky (např. udělení pokynu ve formě usnesení společníků), aby usnesení netrpělo neplatností či nicotností (např. v případě udělení protiprávního pokynu)³²⁹ Zejména je pak ale důležité, aby dané usnesení vůbec spadalo do dispozičního práva společníků.³³⁰ Společnost s ručením omezeným v německém právu bezpochyby dává - oproti společnosti akciové - více prostoru společníkům pro autonomii vnitřních poměrů, jakož i pro řízení společnosti, nicméně aspekt ochrany věřitelů u ní existuje také.

Podobně jako v § 93 odst. 3 AktG zde také existuje několik výslovně stanovených skutkových podstat sloužících primárně k ochraně věřitelů společnosti (primárně formou ochrany základního kapitálu). Dojde-li k jejich porušení, nelze odpovědnost jednatele omezit,

---

³²⁴ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1148

³²⁵ Zivilprozessordnung in der Fassung der Bekanntmachung vom 5. Dezember 2005 (BGBl. I S. 3202; 2006 I S. 431; 2007 I S. 1781)

³²⁶ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1148

³²⁷ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1142

³²⁸ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1212

³²⁹ ibid.

³³⁰ ibid.

resp. vyloučit.³³¹ Odborná literatura pak na roveň těmto porušením staví rozhodnutí, která podstatně ohrožují další existenci společnosti.³³² Obdobný názor se vyskytuje i v judikatuře, dle které je vyžadováno od společníka udílejícího pokyny, aby byl udržen základní kapitál, jakož i zajištěna další existence společnosti, a to tím způsobem, že je vyžadován přiměřené brání ohledu na vlastní zájmu společnosti, přičemž o toto nejde, pokud společnost v důsledku zásahu svého společníka nemůže již dostát svým závazkům.³³³ Samozřejmě otázkou je, do jaké míry je toto slučitelné s tezí citovanou v kapitole 3.2.2.1, že v rámci obchodního vedení je přípustné i takové riziko, které ohrožuje existenci společnosti.

Naopak ostatní jednání, která do uvedených kategorií nespádají, jsou pokynem společníků dostatečně ospravedlněna.³³⁴ V této souvislosti je příléhavé rozhodnutí³³⁵ Spolkového soudního dvora, dle kterého:

„Jediný společník a jednatel společnosti s ručením omezeným zásadně této nejsou povinni k náhradě škody dle § 43 odst. 2 GmbHG nebo z § 823 odst. 2 BGB ve smyslu § 266 StGB [pozn autora práce: pod zkratkou „StGB“ se rozumí německý trestní zákoník; § 823 odst. 2 BGB je obecnou normou upravující povinnost k náhradě škody při zásahu do práv jiné osoby (zahrnující např. zásah do majetku), ust. § 266 StGB představuje zákonné vymezení skutkové podstaty trestného činy zpronevěry], pokud při jednání ve shodě odejmou [společnosti] majetek, kterého není potřeba ke krytí základního kapitálu.]“

Je jednoznačné, že uvedený konstrukt je charakteristický pro výrazně liberálnější německou právní úpravu společnosti s ručením omezeným. Českému prostředí by takovýto koncept byl zcela cizí. Lze namátkou uvést rozsudek³³⁶ Nejvyššího soudu ČR, dle kterého *„s ohledem na ze zákona vyplývající oddělení majetku obchodní společnosti s ručením omezeným od majetku jejích společníků, resp. i jediného společníka ve smyslu § 132 obch. zák. se může i jediný jednatel společnosti s ručením omezeným, který je zároveň i jediným společníkem této společnosti, v konkrétním případě dopustit porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře a tím může předmětnou obchodní společnost poškodit.“*

---

³³¹ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1212

³³² ibid.

³³³ Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 17.9.2001, sp. zn. II ZR 178/99, In: Entscheidungsdatenbank des Bundesgerichtshofs (Databáze rozhodnutí Spolkového soudního dvora), [cit. 2.11.2016], dostupné z <http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi->

³³⁴ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1144

³³⁵ Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 21.6.1999, sp. zn. II ZR 47/98, In: Databáze Lexetius.com, [cit. 2.11.2016], dostupné z <http://lexetius.com/1999,908>, str. 1-2

³³⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.8.2009, sp. zn. 15 Tdo 294/2009, In: Databáze Nejvyššího soudu ČR, [cit. 10.11.2016]. Dostupné z: http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/AE9AEA18D14475F8C1257A4E0068EC9F?openDocument&Highlight=0,

Nicotný pokyn jednatele odpovědnosti zpravidla nezbavuje, byť literatura tuto možnost připouští pro případ, že tuto nicotnost jednatel nemohl rozpoznat.³³⁷ Pokud je usnesení pouze napadnutelné, pak je jednatel povinen posoudit, zda se z hlediska zájmu společnosti vyplatí dle tohoto pokynu jednat či nikoliv; nemůže tedy bez dalšího na základě tohoto pokynu začít jednat.³³⁸

Stejný účinek jako pokyny společníků mají i pokyny v rámci koncernu.³³⁹

Koncepce širokého prostoru pro úpravu poměrů akciové společnosti odpovídá i rozsahu možností omezit odpovědnost jednatelů. V zásadě je přípustné omezení odpovědnosti ex ante i ex post.³⁴⁰

Uvedená úprava je výrazně odlišná od úpravy akciové společnosti i od české právní úpravy. Nejen, že je přípustné (ex ante) snížení (zmírnění) standardu pro výkon funkce, ale i možnosti dispozice s případným (ex post) nárokem na náhradu škodu jsou podstatně širší (např. ve formě vzdání se nároku či dohody o narovnání)

Míra kogentnosti však záleží na tom, zda se vztahuje na porušení ustanovení s jednoznačně formulovaným ochranným účinkem vůči věřitelům (§ 43 odst. 3 GmbHG) či obecné ustanovení (§ 43 odst. 2 GmbHG).

Co se týče první jmenované kategorie, zde je disponibilita odpovědnosti jednatelů podstatně omezena. Pokyn společníků totiž dle § 43 odst. 3 věty třetí GmbHG totiž nezbavuje jednatele odpovědnosti v případě, že (1) došlo k porušení povinnosti dle § 30 či 33 GmbHG (nabývání vlastních podílů společností v rozporu s § 33 GmbHG a poskytnutí plnění společníkům v rozporu s § 30 GmbHG, tedy v případě, kdy by poskytnutí podílu na zisku šlo na úkor základního kapitálu) a (2) náhrady této škody je potřeba k uspokojení věřitelů společnosti. Z tohoto se poté dovozuje i nemožnost ex ante zmírnit standard odpovědnosti, či např. vyloučit odpovědnost za porušení těchto pravidel.³⁴¹ Co se týče dispozice s nárokem poté, co dojde ke způsobení škody, zde se dle § 43 odst. 3 věty druhé GmbHG uplatní analogicky § 9b odst. 1 GmbHG. Toto ustanovení vylučuje určité druhy nakládání (vzdání se, uzavření dohody o narovnání) s nárokem společnosti na náhradu škody vzniklého dle § 9a, který upravuje odpovědnostní vztahy při zakládání společnosti, zejména pak v otázce vnášení majetku. Výklad per analogiam pak zjevně vede k závěru, že i nároky společnosti vůči jejím jednatelům vzniklé dle § 43 odst. 3 (avšak nikoliv nároky dle § 43 odst. 2, viz níže) nejsou

---

³³⁷ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1144

³³⁸ ibid.

³³⁹ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1142

³⁴⁰ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1154

³⁴¹ ibid.

způsobilé k dispozici formou vzdání se nároku či uzavření dohody o narovnání (resp. vede to k neúčinnosti tohoto právního jednání³⁴²), pokud je této náhrady potřeba k uspokojení věřitelů společnosti. Toto omezení se však dle § 9b odst. 1 in fine neuplatní tehdy, pokud dlužník (t.j. jednatel) je v platební neschopnosti a za účelem odvrácení insolvenčního řízení uzavírá dohody o narovnání se svými věřiteli, nebo pokud jsou otázky spojené s touto povinností řešeny v rámci tzv. „insolvenčního plánu“.

Zatímco ohledně první kategorie (povinností dle § 43 odst. 3 GmbHG) se nevede větší debata³⁴³ (což je dáno zřejmě poměrně jednoznačnou formulací daných ustanovení), předmětem velké debaty je již otázka omezení, resp. vyloučení odpovědnosti za porušení obecného ustanovení § 43 odst. 2 GmbHG.

Panují tak například názory, že omezení odpovědnosti jednatelů je možné vždy, pokud nejde o povinnost sloužící k ochraně věřitelů, přičemž se ale pod těmito povinnostmi chápou pouze ty, které plynou z ustanovení chránícího základní kapitál (tedy ust. § 30 a § 33)³⁴⁴ „Extrémnější“ variantou je pak názor³⁴⁵ dle kterého je omezení odpovědnosti přípustné všude tam, kde to není výslovně zakázáno (jako v § 64 GmbHG), existují i pak různé subvarianty názorů, které např. zohledňují míru zavinění jednatelů. Tak například bývá zastáván názor,³⁴⁶ dle kterého není možno vyloučit odpovědnost za jednání v hrubé nedbalosti, neboť majetek společnosti je stále „vázaným“ majetkem, která má sloužit i k uspokojení věřitelů, a není možno s ním zcela libovolně nakládat.

Co se týče aktuální judikatury Spolkového soudního dvora,³⁴⁷ tato poměrně liberálně vychází z konceptu omezenosti odpovědnosti za porušení jakékoliv povinnosti, s výjimkou těch, u kterých je to vyloučeno § 43 odst. 3 GmbHG. Přípustné je i omezení odpovědnosti ex ante (tedy nejen formou ex post, jako je vzdání se nároku), kdy soud argumentuje obecným pravidlem o účincích pokynu společníků na odpovědnost jednatelů (v zásadě tedy není rozdíl,

---

³⁴² KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1154

³⁴³ ibid.

³⁴⁴ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1155, odkazováno je zde na publikaci KOPPENSTEINER, Hans-Georg. GmbH-Gesetz: Kommentar. Wien: Orac, 1994. ISBN 37-007-0442-9, 806 s.

³⁴⁵ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1155, odkazováno je zde na publikaci BASTUCK, Burkhard. Enthftung des Managements: corporate indemnification im amerikanischen und deutschen Recht. Köln: Heymann, 1986. ISBN 34-522-0700-5, 226 s.

³⁴⁶ ZÖLLNER Wolfgang, in: HUECK, Götz, Joachim SCHULZE-OSTERLOH a Wolfgang. ZÖLLNER, BAUMBACH, Adolf a Alfred HUECK (eds.). GmbH-Gesetz: Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung. 16., erw. und völlig überarb. Aufl. München: Verlag C.H. Beck, 1996. Beck'sche Kurz-Kommentare, Bd. 20. ISBN 34-063-5640-0., 797 s.

³⁴⁷ Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 16.9.2002, sp. zn. II ZR 107/01, In: Databáze <http://lexetius.com/>, [cit. 2.11.2016], dostupné z <http://lexetius.com/2002,2233>

zda je odpovědnost vyloučena pokynem společníků, či např. ve stanovách). Vyloučit odpovědnost však není možné při způsobení škody vzniklé úmyslným jednáním.

Někteří autoři³⁴⁸ ovšem zastávají názor, že stejně jako pokyny společníků, tak i zmírnění, resp. ex ante vyloučení odpovědnosti - kromě povinností v ustanovení § 43 odst. 3 GmbHG - není přípustné navíc ani ohledně jednání, které je v rozporu s veřejnými zájmy či zájmy věřitelů. Tak bývá uváděno, že například řádné vedení účetnictví či podání insolvenčního návrhu v případě úpadku společnosti jsou povinnosti, které nelze pokynem společníků změnit či zrušit. Stejně tak bývá například upozorňováno na kogentnost § 43a GmbHG, který zakazuje poskytování úvěrů jednatelům i jiným osobám, pokud by toto šlo na úkor majetku nutného k udržení výše základního kapitálu.³⁴⁹ Odpovědnost jednatele není možno zmírnit či vyloučit předem; pokud již k porušení dojde, pak je možné se nároku vzdát či uzavřít ohledně něj dohodu o narovnání jen tehdy, pokud tohoto nároku nebude potřeba k uspokojení pohledávek věřitelů.³⁵⁰ Tento závěr se mi zdá být nejlogičtější, neboť dle mého názoru výkon funkce jednatele nelze omezit na „službu“ zájmům společníků, ale obsahuje i určité aspekty ochrany zájmů společnosti, veřejných zájmů a zájmů věřitelů, na které nelze rezignovat. Stejně tak mám za to, že by nemělo být možné modifikovat odpovědnost tak široce, aby šlo vyloučit i odpovědnost za hrubou nedbalost - došlo by tak k přílišnému ohrožení majetku společnosti.

Omezení odpovědnost může být obsaženo ve stanovách, avšak i ve smlouvě o výkonu funkce. Vždy, tedy i pro vzdání se nároku či uzavření dohody o narovnání, je nutné usnesení společníků,³⁵¹ kdy je dostačující souhlas většiny společníků, byť prosazení tohoto rozhodnutí proti vůli menšinových společníků, může v situaci, kdy toto jde na jejich úkor, vést k rozporu usnesení s povinností loajality a tedy k jeho nicotnosti či neplatnosti.³⁵² Tak by tomu mohlo být v případě, pokud většinový společník z tohoto usnesení má prospěch, avšak menšinový společník nikoliv.

---

³⁴⁸ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1156

³⁴⁹ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1157

³⁵⁰ ibid.

³⁵¹ ibid.

³⁵² KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1159

5.2.4 Zvláštní skutkové podstaty

Nad rámec obecné skutkové podstaty odpovědnosti dle § 43 odst. 2 GmbHG existují některé zvláštní skutkové podstaty vyjmenované v odst. 3 uvedeného ustanovení. Oproti akciovému zákonu je tento výčet výrazně kratší - oproti 9 zvláštním skutkovým podstatám odpovědnosti uvedené v § 93 odst. 3 AktG se v § 43 odst. 3 GmbHG nacházejí pouze 2 skutkové podstaty. Konkrétně jde o nabývání vlastních podílů v rozporu s § 33 GmbHG a poskytnutí plnění společníkům v rozporu s § 30 GmbHG.

Podobně jako u akciového zákona je odpovědnost dle těchto zvláštních případů chápána (a velmi jasně také v zákoně vyjádřena) jako institut ochrany třetích osob a podléhá tedy přísnějšímu režimu než odpovědnost obecná; společníci s ní nemohou disponovat, pokud by tímto ohrozili uspokojení věřitelů společnosti.³⁵³

V případě nabývání vlastních podílů se v zásadě vychází z neoprávněně vyplacení nabývací ceny za podíl. I zde platí pravidlo, že v případě, že došlo k „restituci“ škody tím způsobem, že se předmětné finanční prostředky eventuálně do vlastnictví společnosti „vrátily“.³⁵⁴

Společnost se však může domáhat náhrady škody z titulu porušení těchto zvláštních povinností i v rámci obecné odpovědnosti za škodu.

5.2.5 Odpovědnost vůči třetím osobám

Dle § 43 GmbHG jsou jednatelé odpovědni k náhradě škody pouze společnosti.³⁵⁵ Třetí osoby, zejména pak společníci či věřitelé společnosti, se pro uplatnění odpovědnosti vůči jednatelům musí dovolat zvláštního ustanovení.³⁵⁶ Ze zásady koncentrace nároků na náhradu škodu „při společnosti“ se dovozuje,³⁵⁷ že věřitelé se nemohou domáhat splnění svých nároků na jednatelích v případě neschopnosti společnosti plnit, jak je tomu v § 159 odst. 3 o.z.

Vůči společníkům přichází v úvahu odpovědnost dle § 31 odst. 6 GmbHG, kdy jde o zvláštní odpovědnost jednatelů vůči společníkům, kteří byli dle § 31 odst. 3 povinni

---

³⁵³ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1152

³⁵⁴ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1153

³⁵⁵ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1146

³⁵⁶ ibid.

³⁵⁷ BARTL, Harald. GmbH-Recht. 7., neu bearbeitete Aufl. Heidelberg: C.F. Müller, 2013. Heidelberger Kommentar. ISBN 978-3-8114-4214-6., 1376 s., str. 449.

k úhradě dluhů věřitelů (tato povinnost nastává za situace, kdy došlo k vyplacení podílu na zisku v rozporu se zákonem a k uspokojení pohledávek věřitelů je tohoto třeba).

Další možností je založení přímého odpovědnostního vztahu vůči společníkům ve smlouvě o výkonu funkce.³⁵⁸

Spolkový soudní dvůr dále připouští uplatnění obecné normy k náhradě škody (§ 823 odst. 1 BGB), pokud jednatel svým jednáním zaviněně zasáhl do „jádra“ práv společníka.³⁵⁹ Vychází se přitom z konceptu rozvinutém v rozhodnutí Spolkového soudního dvora,³⁶⁰ uvedené rozhodnutí se ovšem týkalo - z hlediska skutkového stavu - práva člena spolku, nikoliv obchodních společností a proto je jeho aplikovatelnost na obchodněprávní poměry sporná.³⁶¹ V dané věci byl člen představenstva spolku, jakož i spolek samotný, žalován jeho členem. Šlo o spolek, který se primárně zabýval pořádáním akcí pro vlastníky rekreačních plavidel (zejm. závodní a soutěžní akce apod.). Podmínkou pro účast na nich bylo - kromě členství ve spolku - i vlastnictví plavidla s odpovídajícími technickými vlastnosti. Žalobci byly členem představenstva za účelem účasti na těchto akcích sděleny potřebné technické specifikace, na základě kterých žalobce své pravidlo upravil. Později se však ukázalo, že tyto specifikace byly sděleny nesprávně a žalobci tak bylo odepřeno právo účasti na akci pořádané spolkem. Spolkový soud nemožnost účasti na akci pořádané spolkem vyhodnotil jakožto zásah do „jádra“ práv člena spolku a dovedl tak odpovědnost i dotyčného člena představenstva. Otázka je, do jaké míry se tento závěr dá uplatnit i na společnost akciovou.

Sporné v literatuře je, do jaké míry pak může povinnost k náhradě škody vůči společníkovi vzniknout v důsledku porušení zásady rovnosti společníků či vnitřních kompetencí.³⁶² Část autorů toto odmítá s ohledem na nedůvodné překročení zásady koncentrace odpovědnosti jednatelů vůči jednomu subjektu. t.j. společnosti³⁶³ (jak naznačeno výše).

Teoreticky by se tyto úvahy daly přenést i do českého práva, například na situaci, pokud by činnost jednatele podstatně ovlivnila možnost výkonu práv společníka. Nezná se

---

³⁵⁸ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1147

³⁵⁹ ibid.

³⁶⁰ Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 12.3.1990, sp. zn. II ZR 179/89, In: Databáze Jurion.de, [cit. 2.11.2016], dostupné z https://www.jurion.de/Urteile/BGH/1990-03-12/II-ZR-179_89

³⁶¹ Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 12.3.1990, sp. zn. II ZR 179/89, In: Databáze Jurion.de, [cit. 2.11.2016], dostupné z https://www.jurion.de/Urteile/BGH/1990-03-12/II-ZR-179_89

³⁶² KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1147

³⁶³ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1147, opačně např. HABERSACK, Matthias. Die Mitgliedschaft - subjektives und 'sonstiges' Recht. Tübingen: Mohr Siebeck, 1996. ISBN 9783161465505, 401 s.

však, že by praxe jej vyžadovala. Většího využití má dle mého názoru v prostředí spolkového práva, kde podstata práv společníka nespočívá pouze v majetkové účasti.

K odpovědnosti vůči společníkům může rovněž dojít, pokud jednatelé nesplní svou povinnost dle § 15a InsO, tudíž tehdy, pokud nepodají insolvenční návrh.³⁶⁴

5.2.6 Promlčení

Promlčecí lhůta činí 4 roky (dle § 43 odst. 4 GmbHG), kdy tato počíná běžet od vzniku nároku.³⁶⁵

Prodloužení promlčecí lhůty je možné dle § 202 odst. 2 BGB prodloužit až na dobu 30 let. S ohledem na povahu odpovědnosti člena orgánu je spornější, jak bylo již naznačeno výše, otázka zkrácení promlčecí lhůty.³⁶⁶ S výjimkou úmyslného způsobení škody (kdy je toto výslovně vyloučeno již § 202 odst. 1 BGB) nepřichází v úvahu zkrácení promlčení lhůty ani tehdy, pokud je nároku potřeba k uspokojení věřitelů a (současně) pokud jde o porušení povinností dle § 43 odst. 3 GmbHG (názor Spolkového soudního dvora), či jakéhokoliv ustanovení na ochranu věřitelů či obecného zájmu (názor vyjádřený v literatuře³⁶⁷).

5.2.7 Pojištění odpovědnosti

Podobně jako u akciové společnosti, i odpovědnost jednatelů lze ze strany společnosti pojistit v rámci tzv. D & O pojištění.³⁶⁸ Oproti úpravě obsažené v akciovém zákonu ovšem neplatí povinná spoluúčast člena statutárního orgánu.³⁶⁹

5.2.8 Odvolání z funkce

V případě, že stanovy společnosti určí, že je možno jednatele odvolat pouze z důležitého důvodu, pak bude tato podmínka naplněna v případě, že půjde o „hrubé“ porušení (§ 38 GmbHG). Zákon o obchodních korporacích obdobnou úpravu neobsahuje,

---

³⁶⁴ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1696

³⁶⁵ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1159

³⁶⁶ ibid.

³⁶⁷ ibid.

³⁶⁸ KLEINDIEK, Detlef, op. cit, str. 1120

³⁶⁹ ibid.

otázkou pak je, zda vůbec lze omezit důvody odvolání např. na hrubé porušení povinností. Odbornou literaturou³⁷⁰ bývá toto odmítáno.

Jak jsem již uváděl v části 5.1.8, de lege ferenda by v tomto smyslu měla být zavedena možnost sjednání nezbytnosti důležitého důvodu pro odvolání jednatele.

5.2.9 Dílčí komparativní závěr

Podobně jako § 93 AktG, i § 43 GmbHG je třeba chápat jakožto základ nároku společnosti vůči jednatele.

Na tomto místě odkazují na závěry obsažené v části 5.1.9, a to závěry týkající se:

- principu solidární odpovědnosti členů představenstva (zde jednatelů), ohledně:
- porušení dohledu,
- zavinění,
- procesní stránky,
- a diskvalifikace z funkce .

Výsledky komparace v těchto bodech považuji za plně přenositelné na komparaci české a německé úpravy společnosti s ručením omezeným. Stejně tak na méně podstatné rozdíly je poukázáno v jednotlivých subkapitolách této kapitoly.

Lze ale bezpochyby konstatovat, že práva poškozených společníků jsou silnější v české úpravě, která připouští tzv. „actio pro socio“ dle § 157 odst. 1 o.z., neboť zde není potřeba prokazovat, že neuplatnění nároku je v rozporu s povinností loajality. Stejně tak je dle mého názoru výrazně jednodušší pozice společníka při uplatnění tzv. reflexní újmy dle 213 o.z., než v úpravě německé, kdy je třeba domáhat se „zásahu do jádra práv společníka“, což je velmi neostrý pojem, který není ani příliš silně judikatorně zakotven.

Zásadní rozdíl je ovšem v pojetí omezení odpovědnosti. Německá úprava totiž pověřuje obchodním vedením kromě jednatelů přímo společníky samotné. Tito mohou tedy do obchodního vedení vstupovat (a to primárně udělováním pokynů dle § 37 GmbHG), avšak za pochopitelnou cenu, že se nebudou moci domáhat odpovědnosti vůči jednatelům, kteří na jejich pokyn jednali.

Oproti českému právu, které dle § 51 odst. 2 ZOK vyžaduje žádost jednatele o udělení pokynu, tak mohou být pokyny udělovány ze strany společníků kdykoliv. Podstatnější však

---

³⁷⁰ FILIP, Václav a David FYRBACH. Společnost s ručením omezeným. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 586 s. ISBN 978-80-7552-231-3, str. 426

je, že pokyny společníků mohou mít dle mého názoru širší účinek, než jak je tomu v českém právu. Dle § 51 odst. 2 in fine při žádosti o udělení pokynu je jednatel povinen postupovat s péčí řádného hospodáře, z tohoto část teorie³⁷¹ dovozuje, že jednatelem navrhovaný postup nesmí vést k újmě společnosti, která by ničím nebyla vyrovnána či odůvodněna.

Naopak v německé úpravě zásadně pokyny společníků umožňují i takový zásah do majetku společnosti, dokud není ohrožen majetek nutný ke krytí základního kapitálu (viz subkapitola 5.2.3). Zde tedy vidíme velmi silné postavení společníků, zejména pak na úkor věřitelů. Určitým omezením pak jsou ustanovení mající za cíl ochranu věřitele - jako je § 43 odst. 3 GmbHG, či některá další ustanovení zjevně přesahující zájem společníků (např. řádné vedení účetnictví). Ve stejném rozsahu pak lze omezit odpovědnost jednatele, a to ex ante i ex post, a to přinejmenším tehdy, dokud nejsou překročeny hranice práva udělovat pokyny (viz výše), dle některých autorů však s výhradou škodu způsobené hrubou nedbalostí.

Dá se také říci, že ochrana věřitelů je zajištěna spíše základním kapitálem, než odpovědností jednatelů, což je patrné například z „privilegované“ role § 43 odst. 3 GmbHG, která chrání základní kapitál, jakož i Spolkovým soudním dvorem akceptovaného volného zásahu do majetku společnosti tehdy, pokud nedojde k „postižení“ majetku, který slouží ke krytí základního kapitálu.

Věřitelé německé společnosti s ručením omezeným jsou dle mého názoru v horším postavení, než věřitelé jejího českého protějšku. V první řadě nemají k dispozici právo dle § 153 odst. 3 o.z. a svých nároků se tedy musí domáhat vůči společnosti. Dále pak nejsou dostatečně chráněni proti jednáním společníků, kterými modifikují standard pečlivosti či s odpovědnostním nárokem disponují - zákon v zásadě zakazuje pouze vyloučit či snížit odpovědnost za jednání odporující § 43 odst. 3 GmbHG (porušení povinností při nabývání vlastních podílů společností, vyplacení podílu na zisku na úkor základního kapitálu). Co se týče jiných způsobů porušení povinnosti péče řádného jednatele, zde se, jak naznačeno v kapitole 5.2.3, pouze vede diskuze ohledně možnosti omezení odpovědnosti za tato jednání; rozhodně v této otázce nepanuje jednota. V českém prostředí mají věřitelé možnost domáhat se tzv. relativní neplatnosti dle § 589 o.z.³⁷², dále pak využít pravidla dle § 2898 o.z., vylučujícího vzdání se práva na náhradu škody tehdy, pokud byla způsobena hrubou nedbalostí, a rovněž i (byť výslovně neformulovaného v zákoně) zákazu toho, aby se

---

³⁷¹ ŠTENGLOVÁ Ivana, HAVEL, Bohumil. op. cit., str. 138

³⁷² LASÁK, Jan. op. cit., str. 422

společnost náhrady škody „zcela vzdala“.³⁷³ Zejména s ohledem na jasný zákaz vzdání se práva na náhradu škody způsobené hrubou nedbalostí pak považují českou úpravu za efektivnější a spravedlivější, neboť to bude obvykle takto způsobená škoda, která společnosti způsobí podstatnější ztráty a může zapříčinit i její horší solventnost. Jinak řečeno, domnívám se, že je třeba trvat na tom, aby nemožnost vzdání se škody způsobené jednáním v hrubé nedbalosti byla výslovně formulována v zákoně.

V závěru se dá říci, že uvedené pojetí silného postavení společníků v oblasti obchodního vedení pak výrazně posunuje německou společnost s ručením omezeným ve směru osobních obchodních společností. Posouzení vhodnosti tohoto principu pak otevírá širší otázku, a to zejména tu, jak má být společnost s ručením omezeným koncipována, zda má být typickou kapitálovou společností, či zda může na sebe vzít některé aspekty společností osobních. Další otázkou pak je, do jaké míry má být ochrana věřitelů zajištěna odpovědností jednatelů (jako v české úpravě) či spíše základním kapitálem (v úpravě německé)

V českém prostředí je společnost s ručením omezeným jednoznačně společností kapitálovou a stejně tak ochrana věřitelů spočívá více na odpovědnosti členů orgánů obchodních společností (jak je zjevné například z § 62 a § 68 ZOK), než na základním kapitálu (kdy jeho případná garanční funkce není uznávána³⁷⁴)

S ohledem na odlišnost jednotlivých pojetí společnosti s ručením omezeným se tak obtížně činí závěry o celkové vhodnosti jednotlivých úprav, aniž by se zohlednilo jejich širší pojetí v obou právních rádech.

6 Závěr

Ve výsledku, vycházejí zejména z kapitol 3.4, 4.3, 5.1.9 a 5.2.9, tak lze konstatovat, že v otázce standardu péče řádného hospodáře - jakožto povinnosti - nelze vidět zásadní odlišnosti od práva českého. Na dílčí rozdíly je poukázáno na konkrétních místech této práce. Výslovně je podstatné zmínit zejména možnost modifikace standardu u německé společnosti s ručením omezeným, a to formou snížení tohoto standardu či pokynem společníků, a to i za cenu výrazných zásahů do majetkové podstaty společnosti.

---

³⁷³ ŠTENGLOVÁ Ivana, ŠUK, Petr. op. cit str. 142

³⁷⁴ ŠTENGLOVÁ Ivana, HAVEL, Bohumil. op. cit., str. 66

Podstatnější rozdíly se nacházejí ovšem co do možností společnosti s nárokem disponovat. Zde je nutné odlišovat poměry v akciové společnosti i společnosti s ručením omezeným. Vzdání se nároku v německé akciové společnosti podléhá obecně přísnějším pravidlům a jeho účinky vůči věřitelům jsou omezené. Naopak ve společnosti s ručením omezeným je dispozice s nárokem společnosti podstatně širší, až by se dalo hovořit o výrazném oslabení práv věřitelů.

Jak bylo uvedeno v textu práce, v některých aspektech je otázka omezení odpovědnosti v poměrech akciové společnosti řešena vhodněji, a to zejména s ohledem na zájmy věřitelů i minoritních akcionářů. Nejde však o natolik zásadní odlišnosti, aby se dalo hovořit o jednoznačné potřebě jejich implementace do českého práva.

Naopak možnost modifikace odpovědnostních následků v prostředí německé společnosti s ručením omezeným považuji za poněkud problematickou. Postavení a ochrana věřitelů, jakož i minoritních společníků, nejsou v zákonných předpisech příliš patrné. Jejich ochrana je ve značné míře závislá na extenzivním výkladu souvisejících norem. Stejně tak některé koncepty - jako je možnost omezit odpovědnost jednatelů předem - vycházejí z jiného pojetí německé společnosti s ručením omezeným, kdy jsou společníci přímo chápáni jako orgán obchodního vedení. To je koncept, který je českým kapitálovým společenstvem cizí a v tomto smyslu nelze brát německou úpravu jako vhodný inspirační zdroj.

Použité prameny a literatura

a) Prameny

[české právní předpisy]

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: Beck-Online.cz [právní informační systém]. C.H.Beck [cit. 1.9.2016].
- Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Beck-Online.cz [právní informační systém]. C.H.Beck [cit. 1.9.2016].

[německé právní předpisy]

- Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 4123-1, veröffentlichten bereinigten Fassung, das zuletzt durch Artikel 8 des Gesetzes vom 10. Mai 2016 (BGBl. I S. 1142) geändert worden ist“, In: Beck-online.de [právní informační systém], C.H. BECK [cit. 5.9.2016]
- Aktiengesetz vom 6. September 1965, BGBl (označení Spolkové sbírky zákonů) I. S. 1089, In: Beck-online.de [právní informační systém], C.H. BECK [cit. 5.9.2016]
- Bürgerliches Gesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 2. Januar 2002, BGBl. I S. 42, 2909; 2003 I S. 738, In: Beck-online.de [právní informační systém], C.H. BECK [cit. 5.9.2016]
- Insolvenzordnung vom 5. Oktober 1994 (BGBl. I S. 2866), In: Beck-online.de [právní informační systém], C.H. BECK [cit. 5.9.2016]
- Mitbestimmungsgesetz vom 4. Mai“ BGBl I S. 1154, In: Beck-online.de [právní informační systém], C.H. BECK [cit. 5.9.2016]
- Zivilprozessordnung in der Fassung der Bekanntmachung vom 5. Dezember 2005 (BGBl. I S. 3202; 2006 I S. 431; 2007 I S. 1781)

[citace judikatury Nejvyššího soudu České republiky]

- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.8.2009, sp. zn. 15 Tdo 294/2009, In: Databáze Nejvyššího soudu ČR
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.7.2008, sp. zn. 29 Odo 1262/2006, In: Databáze Nejvyššího soudu ČR

[citace judikatury Spolkového soudního dvora]

- Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 21.4.1997, sp. zn. II ZR 175/95, In: Databáze JURION, Wolters Kluwer, In: Entscheidungsdatenbank des Bundesgerichtshofs (Databáze rozhodnutí Spolkového soudního dvora)
- Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 14.5.2008, sp. zn. II ZR 48/06 (KG), In: Entscheidungsdatenbank des Bundesgerichtshofs (Databáze rozhodnutí Spolkového soudního dvora)
- Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 20.9.2011, sp. zn. II ZR 234/09, In: Entscheidungsdatenbank des Bundesgerichtshofs (Databáze rozhodnutí Spolkového soudního dvora)
- Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 6.11.2012, sp. zn. II ZR 111/12, In: Entscheidungsdatenbank des Bundesgerichtshofs (Databáze rozhodnutí Spolkového soudního dvora)
- Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 15.1.2013, sp. zn. II ZR 90/11, In: Entscheidungsdatenbank des Bundesgerichtshofs (Databáze rozhodnutí Spolkového soudního dvora)

b) Literatura

- BARTL, Harald. GmbH-Recht. 7., neu bearbeitete Aufl. Heidelberg: C.F. Müller, 2013. Heidelberger Kommentar. ISBN 978-3-8114-4214-6., 1376 s.
- BORK, SCHÄFFER, GmbHG: Kommentar zum GmbH-Gesetz. 2. Aufl. Köln: RWS-Verl. Kommunikationsforum, 2012. ISBN 38-145-9007-4., 1367 s.
- FILIP a FYRBACH. Společnost s ručením omezeným. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-231-3, 616 s.
- LUTTER, HOMMELHOFF, GmbH-Gesetz: Kommentar. 18. neu bearbeitete und erw. Aufl. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt, 2012. ISBN 978-3-504-32488-9, 1940 s.
- HEIDEL (ed.). Aktienrecht und Kapitalmarktrecht. 4. Auflage. Baden-Baden: Nomos, 2014, 3478 s. Nomoskommentar. ISBN 978-3-8329-7803-7, 3478 s.
- HUECK SCHULZE-OSTERLOH a ZÖLLNER, a kol. GmbH-Gesetz: Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung. 16., erw. und völlig überarb. Aufl. München: Verlag C.H. Beck, 1996. Beck'sche Kurz-Kommentare, Bd. 20. ISBN 34-063-5640-0., 797 s.
- HÜFFER, Aktiengesetz. 11. Aufl. München: Beck, C H, 2014. ISBN 978-340-6661-853, 2292 s.
- KÖRBERS a BÜRGERS. Aktiengesetz. 3. Auflage. Heidelberg: C.F. Müller, 2014, 2606 s. Heidelberger Kommentar. ISBN 9783811442139., 2606 s.
- LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol, Zákon o obchodních korporacích: komentář. I. díl, Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5, 1578 s.

- LASÁK, POKORNÁ, ČÁP, DOLEŽIL a kol. Zákon o obchodních korporacích: komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5., 2814 s.
- LAVICKÝ a kol.. Občanský zákoník: komentář. Praha: C.H. Beck, 2015. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-529-9, 2380 s.
- MÜLLER, HOFFMANN, BÄRWALDT. Beck'sches Handbuch der Personengesellschaften: Gesellschaftsrecht, Steuerrecht. 3. Aufl. München: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-340-6581-403., 1922 s.
- ŠVESTKA, DVOŘÁK, FIALA a kol.: Občanský zákoník: komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-369-2., 1667 s.,
- ŠTENGLOVÁ Ivana, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích: komentář. Praha: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3, 1008 s.
- WILHELM . Kapitalgesellschaftsrecht. 3. Auflage. Berlin: De Gruyter, 2009, ISBN 978-3-89949-461-7. , 572 s.

c) Internetové zdroje

- MINISTERIUM DER JUSTIZ UND FÜR VERBRAUCHERSCHUTZ: Bekanntmachung des „Deutschen Corporate Governance Kodex“ [cit. 3.9.2016] Dostupné z: https://www.bundesanzeiger.de/ebanzwww/wexsservlet?session.sessionid=36533db45b56f6e0b53e61f22dfc0f23&page.navid=detailsearchlisttodetailsearchdetail&fts_search_list.selected=9735aef17341ddd8&fts_search_list.destHistoryId=26553
- Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, Sněmovní tisk 592, [cit. 1.11.2016], dostupné z <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=592>

Seznam zkratk

ZOK	zákon o obchodních korporacích
AktG	akciový zákon (SRN)
DCGK	Německý Kodex Corporate Governance
MitBestG	zákon o spolurozhodování (SRN)
GmbHG	Zákon o společnostech s ručením omezeným (SRN)
o.z.	Občanský zákoník
BGB	Občanský zákoník (SRN)
InsO	Insolvenční řád (SRN)
ZPO	Občanský soudní řád (SRN)

Resumé

Práce se zabývá konceptem povinnosti péče řádného hospodáře, jak je upravena v právním rámci České republiky a Spolkové republiky Německo; konkrétně je srovnávána aplikace této povinnosti na členy představenstva a dozorčí rady akciové společnosti a jednatele společnosti s ručením omezeným.

Práce se nejprve zabývá povinností péče řádného hospodáře coby standardem jednání. V kapitole 3 popisují, jaké důsledky má uvedená povinnost na jednání členů představenstva a dozorčí rady akciové společnosti. Dále se v kapitole 4 zabývám promítnutím této povinnosti do poměrů společnosti s ručením omezeným. Kapitola 3 i 4 obsahují vždy dílčí komparativní závěr, kde upozorňuji na nejvýznamnější rozdíly a kde se zabírám i vhodností jednotlivých úprav.

Kapitola 5 je rozdělena do dvou částí, rozlišené dle právní formy společnosti, o jejíž členy jde, a zabývá se odpovědnostními následky, které pro ně z tohoto porušení plynou. Zejména je důraz kladen na možnosti společníků, resp. akcionářů, ovlivnit tyto následky, a to jak ex ante, tak i ex post, neboť v této oblasti lze spatřovat nejvýraznější rozdíly vůči českému právu. Obě tyto části jsou opět uzavřeny dílčím srovnáním nejpodstatnějších odlišností a jejich hodnocením.

Práce dochází k závěru o lepší vhodnosti některých dílčích aspektů německé právní úpravy i judikturních závěrů, primárně pak v oblasti péče řádného hospodáře jakožto standardu chování, jakož i v otázce nakládání s již vniklým nárokem na náhradu škody v poměrech akciové společnosti. Naopak negativně je hodnocena případná přenositelnost právní úpravy ve společnosti s ručením omezeným pro nedostatečně zajištěnou ochranu věřitelů a minoritních společníků; jakož i pro odlišná koncepční východiska, když v některých ohledech vykazuje německá společnost s ručením omezeným výrazné rysy osobní obchodní společnosti.

Abstract

The thesis focuses on the concept of the duty of due managerial care as regulated in the legal framework of the Czech Republic and the Federal Republic of Germany; in particular, the comparison is aimed at the application of this duty against the members of the board of directors and the supervisory board of the joint-stock company and the executives of the limited liability company.

The thesis first describes the duty of due managerial care as a standard of conduct. Chapter 3 describes the particular consequences of said duty for the conduct of the members of the board of directors and the supervisory board of the joint-stock company. Chapter 4 is focused on the reflection of this duty on the legal relationships within the limited liability company. Chapters 3 and 4 each include a partial conclusion concerning the most important differences as well as the effectiveness of the respective legal regulation.

Chapter 5 is divided into two parts, differentiated according to the legal form of the company in question, and concerns itself with the liabilities following from the breach of said duty. Particular attention is paid to the possibilities of shareholders (members) to influence - whether ex ante or ex post - the said liabilities, as this area is marked by the most significant differences when compared to the Czech law. Both parts are concluded with a partial comparison of the main differing aspects.

The thesis leads up to a conclusion about the better suitability of certain partial aspects of the German legal regulation and case law, primarily in the area of the duty of due managerial care as a standard of conduct, as well as regarding the issue of the modification of liabilities arising from the breach of this duty within the joint-stock company. The thesis reaches a negative stance on the potential “transferability” of the legal regulation within the limited liability company due to insufficient provisions regarding the protection of creditors and minority company members; as well as due to conceptual differences. These are based on the fact that the German limited liability company shows significant features of a partnership.

Název práce v anglickém jazyce:

Due managerial care from a comparative perspective

Klíčová slova v angličtině:

duty of care

duty of loyalty

fiduciary duty

Klíčová slova v češtině:

povinnost pečlivosti

povinnost loajality

fiduciární povinnosti